

BACHELOROPPGAVE

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

av

Kristine Sande
Ingeborg Faller
Ida Mjøs

Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur
PL 491
Mai 2012

Forord

Dette er en avsluttende bacheloroppgave i studiet Landskapsplanlegging med landskapsarkitektur ved Høgskulen i Sogn og Fjordane. Arbeidet startet august 2011 med registrering av nyere tids kulturminner i Flora kommune.

Vi vil rette en stor takk til veileder og motivator Lisbeth Dahle. Videre vil vi takke Anders Espeset for hjelp og praktisk tilrettelegging ved feltarbeid, samt kartdata og korrektur. Takk til Svein Saure ved Brandsøy Planteskule for omvisning og informasjon om lokalhistorie. Takk til Magnus Torvanger, sekretær i Florø Industri- og Næringsforening, for informasjon for industrivirksomhet i Florø. Takk til Kristian Jansen, tidligere direktør ved Kystmuseet i Sogn og Fjordane, for spennende historier om Rota og sildefisket. Takk til Sogn og Fjordane Fylkeskommune, kulturavdelinga ved Glenn Heine Orkelbog for opplæring og veiledning i kulturminneregistrering. Til slutt vil vi takke våre tre mødre og tre fedre, samt en onkel og en bror for kritisk gjennomlesning.

Sogndal, 21. mai 2012

Kristine Sande

Ingeborg Faller

Ida Mjøs

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Sammendrag	4
1 Innledning	5
1.1 Kommunens prosess	6
1.2 Problemstilling	7
1.3 Disposisjon	7
1.4 Definisjoner	7
2 Metode og materiale	8
2.1 Feltarbeid	8
2.2 Intervju	8
2.3 Landskapsanalyse	9
2.4 Konsekvensutredning	9
2.5 Reguleringsplan	10
2.6 Feilkilder	11
3 Kulturhistoriske verdier	11
3.1 Kulturminneforvaltning i Norge	11
3.2 Bevaring i samfunnsutvikling	13
3.3 Ulike former for bevaring	15
3.4 Vern gjennom bruk	17
4 Kort om Florø	18
5 Landskapsanalyse	23
5.1 Rota	23
5.1.1 Landformer, landskapsrom og vann.....	24
5.1.2 Biologisk mangfold.....	25
5.1.3 Arealbruk og bebyggelse.....	27
5.1.4 Kulturhistorien i landskapet og kulturelle referanser.....	28
5.2 Brandsøy	32
5.2.1 Landformer, landskapsrom og vann.....	33
5.2.2 Biologisk mangfold.....	35
5.2.3 Arealbruk og bebyggelse.....	35
5.2.4 Kulturhistorien i landskapet og kulturelle referanser.....	37
6 Konsekvensutredning - industriltak	41
6.1 På Rota	42
6.2 På Brandsøy	43
6.3 Resultat	45
7 Bevaring av kulturhistoriske verdier på Rota	45
7.1 Detaljreguleringsplan - Rota	46
7.1.1 Formål.....	46
7.1.2 Forhold til overordnet plan.....	47
7.1.3 Omtale av planområdet.....	47
7.1.4 Eiendomsforhold.....	48
7.1.5 Konsekvensutredning.....	48
7.1.6 ROS-analyse.....	50
7.1.7 Prosess.....	51
7.1.8 Beskrivelse av endelig planforslag.....	54
7.1.9 Virkning av endelig planforslag.....	57
7.1.10 Retningslinjer.....	57
7.1.11 Illustrasjoner.....	58

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

7.1.12 Bestemmelser	59
7.1.13 Vurdering	61
9 Kildeliste.....	62
9.1 Litteratur.....	62
9.2 Figurer.....	66
10 Vedlegg.....	69
10.1 Konsekvensutredning - industitiltak.....	69
10.2 Rapport fra kulturhistorisk registrering	75
10.3 Konsekvensutredning - boligtiltak.....	102
10.4 Sjekkliste risiko- og sårbarhetsanalyse - boligtiltak	104
10.5 Kulturminnekart - Rota.....	106
10.6 Kulturminnekart - Helenaholmen	107
10.7 Kulturminnekart - Brandsøy	108
10.8 Plankart - Detaljreguleringsplan for Rota.....	109

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven ser på hvordan en kan ta hensyn til kulturhistoriske verdier i arealplanlegging. Det vises to eksempler fra Florø, hvor det er behov for areal til industri og bolig. Areal for industriutvidelse er valgt ved bruk av konsekvensutredning. Behovet for boliger er dekket i en detaljreguleringsplan.

En registrering av nyere tids kulturminner er utført i forbindelse med Flora kommunes arbeid med å utarbeide områdereguleringsplan for Florelandet Nord, hvor behovet for industriareal skal dekkes. Det diskuteres to måter å bevare kulturminner på, freding etter kulturminneloven og vern etter plan- og bygningsloven. Muligheten for bevaring gjennom aktiv bruk vurderes også.

Oppgaven er todelt. I del en utføres en konsekvensutredning der kulturhistoriske verdier vektlegges for å avgjøre hvilket av to delområder som er best egnet til industriutbygging. Ett av områdene velges til dette formålet.

Del to omfatter en detaljreguleringsplan for bolig. Planen dekker behovet for bolig, samtidig som den tar hensyn til kulturhistoriske verdier. Vern oppnås ved bruk av hensynssone bevaring i plan- og bygningsloven og oppfordring til aktiv bruk.

1 Innledning

I juni 2011 tok Flora kommune kontakt med Høgskulen i Sogn og Fjordane. De var på utkikk etter studenter som kunne gjøre en registrering av nyere tids kulturminner i forbindelse med utviding av industriareal i Florø. Vi tok utfordringen og håpet dette kunne være grunnlaget for en bacheloroppgave. Vi gjorde registreringer i to områder (figur 1). Underveis ble vi bevisst på at det ofte oppstår en konflikt mellom bevaring av kulturhistoriske verdier og utvikling av

Figur 1. Lokalisering av Florø og delområdene (Norgeskart, 2012 a).

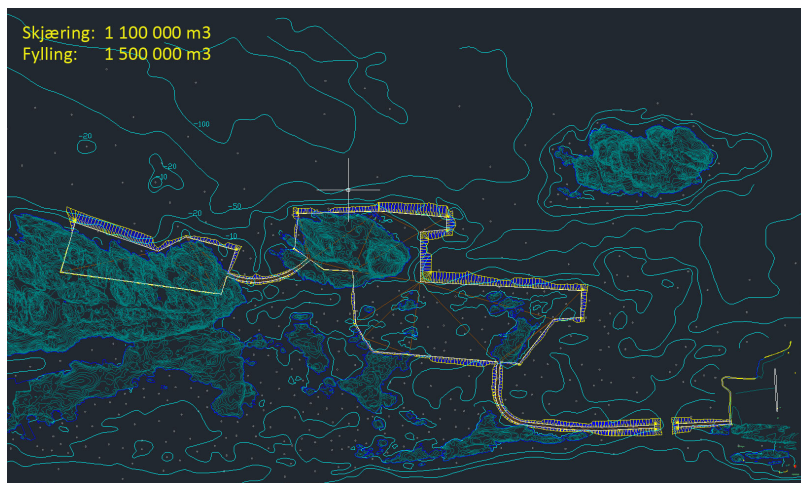
Florø ligger i Flora kommune, på kysten av Sogn og Fjordane. Det er en by der olje- og havrelatert industri spiller stor rolle for sysselsettingen. Det har vært sterk økning i aktivitet på sokkelen vest for Florø de siste årene, noe som gir stor sjanse for etablering av nye oljeselskap. Kommunen har derfor behov for nye industriarealer og er på jakt etter et 300 daa stort område med sjøtilkomst. Det er behov for boliger i området som følge av økt sysselsetting ved industriutvidelse (Flora kommune, 2011). Florø er en by med kulturhistoriske verdier knyttet til fiske. Utvidelsen av industriområder er arealkrevende og kan derfor komme i konflikt med disse verdiene. I så fall er det en utfordring å avgjøre hvilke kulturminner som er bevaringsverdige og hvordan de eventuelt skal bevares.

1.1 Kommunens prosess

Når Flora kommune nå utarbeider en områdereguleringsplan for Florelandet Nord, setter de mål om å tilby gode næringsareal der konfliktnivået er lavest mulig. De ønsker også å samle mest mulig industrirelatert virksomhet på ett sted. (Flora kommune, 2011) Det skal reguleres til ett nytt industriområde, og i prosessen vurderes fire alternativer til lokalisering.

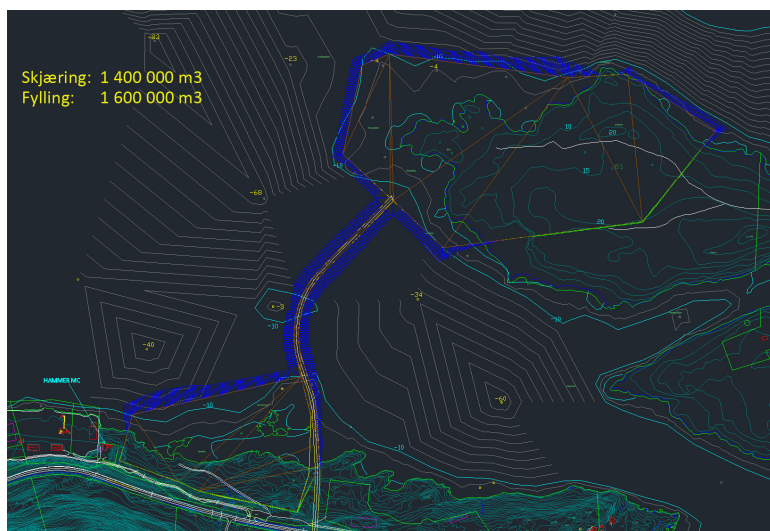
Alternativene kommunen arbeider med er Rota, Brandsøy, Terøya og deler av Grønenga.

Vi har kun vurdert Rota og Brandsøy fordi det var her vi gjorde vårt feltarbeid. Asplan Viak har i samarbeid med Fjord Base AS og Flora kommune utarbeidet følgende utbyggingsforslag for de to lokalitetene.

Figur 2. Utbyggingsforslag Rota - Flora kommune (Barth, 2012 a)

Det første utbyggingsforslaget (figur 2) omfatter industriutbygging på deler av Rota og holmene rundt. Dette krever utfylling i sjø. Veiforbindelse med bro er planlagt fra Botnaneset i sørøst, der det er eksisterende industriareal.

Figur 3. Utbyggingsforslag Brandsøy - Flora kommune (Barth, 2012 b)

Det andre utbyggingsforslaget (figur 3) omfatter utfylling i fjorden nord for Brandsøy, samt på vestsiden av Grønenga. Det er planlagt veiforbindelse med bro over til Grønenga for å knytte næringsarealene sammen.

1.2 Problemstilling

I tillegg til å avgjøre lokalitet for industriutbygging, ønsker vi å dekke behovet for bolig. I Florø har vi sett hvor viktig kartlegging av kulturhistoriske verdier er i arealplanlegging. Vi ønsker å se nærmere på konflikten som ofte oppstår mellom bevaring av kulturminner og samfunnsutvikling. Oppgaven setter konflikten i sammenheng med situasjonen i Florø. På bakgrunn av dette er problemstillingen som følger:

Hvordan ta hensyn til kulturhistoriske verdier i arealplanlegging

- ved valg av utbyggingslokalitet for industri?
- ved utarbeiding av en reguleringsplan for bolig?

1.3 Disposisjon

Oppgaven starter med bakgrunn om og drøfting av temaer innenfor kulturminneforvaltning. Deretter følger en presentasjon av områdene oppgaven tar for seg, før vi svarer på problemstillingene i kapittel 6 og 7.

1.4 Definisjoner

Kulturminne - "... alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til." (Kulturminneloven, 1978).

Kulturmiljø - "... områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng." (Kulturminneloven, 1978).

Kulturhistoriske verdier - kulturminner og kulturmiljøer.

LNF-område - Landbruk-, natur- og friluftsområde. Formål i plan- og bygningsloven 2008.

SEFRAK - "*sekretariatet for registrering av faste kulturminner*" er en oversikt over bygninger som er eldre enn hundre år. Registeret brukes i forvaltning som utgangspunkt for å lokalisere verneverdig bebyggelse. Oppføring i SEFRAK-registeret gir ingen vernestatus, og det er heller ikke restriksjoner på hva en kan gjøre med en registrert bygning. (Riksantikvaren, 2012 b)

Bevaring - at et tiltak ikke skal fjerne hele eller deler av kulturminnet eller kulturmiljøet.

Vern - kulturminnet eller kulturmiljøet skal bevares med hensynssone i pbl §12-7 nr. 6 (Plan- og bygningsloven, 2008).

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Fredning - kulturminnet eller kulturmiljøet skal aktivt tas vare på gjennom fredning etter kulml. § 15 (Kulturminneloven, 1978).

Helenaholmen - Helenaholmen brukes i oppgaven. Begge navn brukes. På kart vi ikke har utarbeidet selv brukes St. Helenaholmen.

2 Metode og materiale

Flere av de følgende metodene er brukt fordi vi er kjent med dem gjennom undervisning og studentarbeid ved Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Der annet ikke er oppgitt er egne bilder, tegninger og kart brukt.

2.1 Feltarbeid

Registrering av nyere tids kulturminner er gjort på Rota, Helenaholmen og Brandsøy i perioden august - september 2011. Det er tatt utgangspunkt i ”Håndbok for lokal registrering” (Riksantikvaren, 2012 d). I felten har vi fotodokumentert, hentet GPS-koordinater, målt avstander og størrelser ved hjelp av målebånd, tegnet, samt fylt ut registreringsskjemaer. Arbeidet har ført frem til ”Rapport fra kulturhistorisk registrering” (vedlegg 10.2). Denne er en del av grunnlaget i oppgaven, og vil også brukes av Flora kommune i deres arbeid med en områdereguleringsplan for Florelandet Nord.

Feltarbeidet har også bestått i å hente bakgrunnsmateriale til landskapsanalyser.

2.2 Intervju

Intervju med relevante personer og bedrifter har vært viktig for innsamlingen av bakgrunnsinformasjon. Personer med lokalkunnskap har gitt oss historiske detaljer ved kulturminnene. Lokale bedrifter med tilknytning til industrien i Florø har også vært intervjuet for å tilegne oss kunnskap om industrivirksomhet i kommunen. Intervjuene er ikke transkribert eller gjort opptak av, men er notert etter hvert som man har fått svar på spørsmålene.

Vi har vært kritiske til muntlige kilder og har forsøkt å underbygge uttalelsene med skriftlige kilder.

2.3 Landskapsanalyse

Analysene er utarbeidet etter metode fra Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren (Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren, 2010).

Kun punkter i metoden som er aktuelle for delområdene er inkludert. Noen større endringer er gjort:

- Store deler av tema 6 ”Romlig-estetiske forhold” er ikke sett på som relevant for oppgaven, og er derfor utelatt. Punkter som omhandler landskapsbilde er flyttet fra tema 6 til tema 1 ”Landformer og vann” og dyreliv er flyttet fra tema 6 til tema 2 ”Vegetasjonsdekke og vegetasjonsstruktur”.
- Tittelen på noen av temaene er endret:
  - Tema 1 ”Landformer og vann” er endret til ” Landformer, landskapsrom og vann”.
  - Tema 2 ”Vegetasjonsdekke og vegetasjonsstruktur” er endret til ”Biologisk mangfold”.
- Tema 4 ”Kulturhistorien i landskapet” og 5 ”Kulturelle referanser” er slått sammen til tema 4 ”Kulturhistorien i landskapet og kulturelle referanser”.

Vi har sett bort fra verdivurdering av delområdene i landskapsanalysen.

Konsekvensutredningene i kapittel 6 ”Konsekvensutredning – industriltak” gir en oppsummerende verdisetting.

2.4 Konsekvensutredning

Metodikk fra Luster kommune er brukt. Metoden er publisert i ”Rettleiar for utarbeiding av reguleringsplanar - Luster kommune” (Luster kommune, 2011). Vi har gjort en vurdering av faktorene i metoden og avgjort hvilke faktorer vi vil vektlegge. Punktet areal og transport er tatt bort fordi dette er innbakt i de andre punktene. Risiko og trafikk er nevnt i konsekvensutredningen fordi det ville være viktig å ta hensyn til dette i en reell situasjon, men er ikke vurdert fordi vi ikke har kompetanse til å vurdere disse faktorene. Vi har lagt til følgende faktorer vi fant aktuelle for delområdene: jordvern, naturressurser, geologiske forhold, landskapsbilde, bomiljø, grøntstruktur, identitet og klimaendringer. I tillegg er

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

konsekvenser for landbruk og kulturlandskap, naturforhold, samfunn og infrastruktur vurdert. På bakgrunn av vårt kunnskapsgrunnlag er naturforhold, derunder landskapsbilde, og landbruk og kulturlandskap vektlagt. Før en endelig plan utarbeides må øvrige faktorer utredes av kvalifiserte fagfolk.

I konsekvensutredningen har landskapsanalysene vært hovedgrunnlag for informasjon. Kart fra Norges vassdrags- og energidirektorat har vært kunnskapsgrunnlag for ras- og skredfare (Norges vassdrags- og energidirektorat, 2012). I punkt om klimaendringer er informasjon fra Miljøverndepartementet brukt (Miljøverndepartementet, 2009). Verdisetting er gjort på bakgrunn av informasjon fra de nevnte kildene, landskapsanalyser og egen fagkunnskap opparbeidet gjennom studiet.

Konsekvensutredning av industriltak

Vurderinger i konsekvensutredningen er gjort med utgangspunkt i at begge områdene er egnet for industriutbygging. Negativ konsekvensgrad vil ikke nødvendigvis si at området er uaktuelt.

Konsekvensutredning av boligiltak

Næringsutvikling er sett bort fra fordi lokalisering av industriareal allerede er avgjort. Vurdering av grunneierinteresser er gjort på bakgrunn av kjent informasjon.

2.5 Reguleringsplan

Reguleringsplanen er utarbeidet etter plan- og bygningsloven. Planprosess med innspill er sett bort fra fordi det ville vært overflødig å bruke ressurser på å lage en fiktiv planprosess i oppgaven.

Plankartet er utarbeidet i GIS/LINE Arealplan.

Vi har foretatt en grovanalyse av risiko- og sårbarhet. Sjekklisten vi har brukt er utgitt i forbindelse med prosjektet SIGVE (Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap, 2005).

2.6 Feilkilder

Flere kart har gamle data som kunne vært bedre oppdatert. Målestokk på noen av kartene kan avvike med +/- fem meter. Vi burde vært på mer befaring i delområdet før utarbeiding av plankartet.

3 Kulturhistoriske verdier

I dette kapittelet tar vi for oss konflikten som kan oppstå mellom bevaring av kulturminner og samfunnsutvikling. Deretter vil vi gå inn på de to vanligste måtene å bevare kulturminner på, vern etter plan- og bygningsloven og fredning etter kulturminneloven. I tillegg vil vi gå inn på om det er gunstig for kulturminner og lokalsamfunn å tilrettelegge for aktiv bruk av kulturminner, eller om det er bedre å ikke ta et standpunkt til hvilket formål de skal ha.

Kulturminner er noe vi omgir oss med daglig, både bevisst og ubevisst. Et kulturminne kan være alt fra arkeologiske spor, som en steinalderøks, til bygårder og parker i bymiljø. Selv om de er spor etter menneskers tidligere aktivitet, kan de like gjerne være i bruk i dag (Norsk institutt for kulturminneforskning [NIKU], 2012). Flere kulturminner samlet danner et kulturmiljø.

3.1 Kulturminneforvaltning i Norge

Historie

Kulturminneforvaltning i Norge har tradisjonelt hatt som funksjon å minnes fortiden, og det har vært viktig å bevare kulturminnene for å videreføre dem til kommende generasjoner. I forbindelse med at grunnloven ble vedtatt i 1814 ble nordmenn mer selvstendige og nasjonalfølelsen ble sterkere. Med dette ble det mer fokus på den norske historien og kulturminnene som vitner om den, og vi fikk kulturminneforvaltning slik vi kjenner den i dag. Kulturminnene fra vikingtiden og middelalderen hadde særlig betydning fordi dette vitnet om et fritt Norge. Alder var derfor tungt vektlagt når kulturminner skulle vernes. Utover 1800-tallet endret kriteriene seg. Kunstnerisk verdi og kunnskap om tidligere levemåter og kultur ble viktigere enn alder. (Solberg, 2011)

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Fortidsminneloven kom i 1905 og var den første kulturminneloven. Den hadde fokus på kunstnerisk verdi og kunnskapsverdi, men var likevel preget av at alder på kulturminnene var viktig. Dette førte til at alle minner fra før 1537 ble automatisk fredet, noe som er beholdt i dagens lovverk. Riksantikvaren har i dag det overordnede ansvaret for kulturminner og kulturminneforvaltning i Norge. (Solberg, 2011)

Oppfatningen av hva et kulturminne er varierer fra person til person, og forståelsen har endret seg gjennom tidene (NIKU, 2012). G. J. Ashworth er professor i kulturarvsforvaltning, urban turisme og planlegging. Han har pekt på tre paradigmer i kulturminneforvaltning gjennom tidene; “the preservation paradigm”, “the conservation paradigm” og “the heritage paradigm” (Solberg, 2011). Paradigmene gjenspeiler ulike tidsepoker med forskjellig syn på kulturminneforvaltning, men kjennetegn fra de ulike paradigmenes kan en finne igjen i alle tidsepokene, også i dagens kulturminneforvaltning.

“The preservation paradigm” er fra midten av 1800-tallet. Det er basert på at fortiden kan videreføres til fremtiden ved bevaring av kulturminner, og at beskyttelse mot ødelegging og anerkjennelse av universelle verdier er viktig. I praksis gikk kulturminneforvaltningen på denne tiden ut på å bevare enkeltminner. Mange kulturminner ble bevart i denne perioden, noe som var et gjennombrudd i kulturminneforvaltningen. (Solberg, 2011)

“The conservation paradigm” var vanlig tankemønster på 1960- og 70-tallet. Som en motreaksjon på enkeltminne-bevaringen fra “the preservation paradigm”, som ikke er hensiktsmessig fordi et kulturminne sjelden er uten sammenheng med omgivelsene, ble det nå fokus på å bevare hele miljøet rundt enkeltminnet. Ville man eksempelvis bevare et hus, tok en også hensyn til det som befant seg rundt bygningen og innholdet i den. En skulle også ta hensyn til nåtidens bruk ved bevaring. Bevaring skulle ha et formål. (Solberg, 2011)

På 1990-tallet var “the heritage paradigm” gjeldende. Oppfatningen av hva som er kulturarv var i konstant forandring. På bakgrunn av dette begynte en å tenke at kulturarv ikke er konkrete objekter forankret i fortiden, men at kulturarven stadig skapes og endres i takt med samfunnet og at verdien av den bygges opp over tid. (Solberg, 2011)

Dagens situasjon

I Norge i dag er det en viss enighet om hvilke kulturminner som skal beskyttes. Dette styres gjennom politisk vedtatte lover og mål, som i kulturminneloven og stortingsmeldingen “Leve med kulturminner” (Miljøverndepartementet, 2005). For å kunne sette de riktige verne- eller beskyttelsesmålene er det viktig å se konsekvensene av samfunnsmessige endringer. For eksempel vil endring i tenke- og levemåter forandre synet på kulturminner. Dette kan være omveltninger som industrialiseringen og hamskiftet i Norge på 1800-tallet, eller mindre endringer i dagliglivet som overgangen fra vaskebrett til vaskemaskin, da vaskebrettet fikk kulturhistorisk verdi. Å forstå disse utviklingstrekkene er en utfordring i kulturminneforvaltning (NIKU, 2012, Miljøverndepartementet, 2005). Hensikten med mål og lover på dette området er at Norge skal kunne vise frem historisk og kulturelt mangfold gjennom å gjøre riktige prioriteringer i forhold til hvilke kulturhistoriske verdier som skal bevares. Målet er å ta vare på utvalgte kulturminner og kulturmiljøer av spesiell verdi for fremtiden. (Miljøverndepartementet, 2005)

Et økende tap av kulturminner og -miljøer blant annet gjennom forfall og ødeleggelse vitner om at dagens kulturminneforvaltning ikke fungerer godt nok. Dette kan komme av at insentivene som tilbys grunneierne, knyttet til ansvar og oppgaver i forbindelse med det fredete kulturminnet ikke er tilstrekkelig. (Miljøverndepartementet, 2005)

3.2 Bevaring i samfunnsutvikling

I problemstillingen har vi tatt utgangspunkt i at kulturhistoriske verdier skal bevares. Det kan være ulike mål en ønsker å oppnå ved bevaring. Vårt mål er å gjøre lokalbefolkningen i Florø bevisst på kulturminnene som finnes på Rota, og dermed øke kunnskapen om historien i Florø for å skape tilhørighet og identitet blant innbyggerne.

I forbindelse med utvikling av byer eller tettsteder blir kulturminner ofte kilde til diskusjon. På en side vil en ha videre utvikling uten å bli begrenset av kulturminnene, men på en annen side vil en ta vare på de kulturhistoriske verdiene fordi de har betydning for vår identitet. I en slik konflikt må kulturminnenes rolle i utviklingen avgjøres. Utvikling handler om å sammenfatte ulike interesser, og kulturhistoriske verdier er ett av disse interessefeltene. (Omland et al., 2007)

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Det har vært mange diskusjoner rundt dette temaet. Et argument som ofte brukes er at kulturminner og kulturmiljø skal bevares som et ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning fordi de er en del av vår identitet og kulturarv. Et annet argument er at det er et nasjonalt ansvar å bevare disse ressursene fordi det er vitenskapelig kildemateriale, og fordi det er grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse og trivsel (Kulturminneloven, 1978).

I tillegg til å være identitetsskapende og en kilde til kunnskap, skaper kulturminner egenart og kontinuitet i et landskap (Nypan, 2010). Det tverrfaglige samarbeidsprosjektet "Kulturarv og stedsutvikling" fra 2006-2009 fant at kulturminner i kultur- og opplevelsesindustri kan brukes som en metode for å hindre utflytting, og å gjøre steder mer attraktive for innbyggere, turister og næringsliv (Solberg, 2011). Dette kan for eksempel gjøres ved å sette spesielt fokus på kulturminner knyttet til historiske hendelser. Slike kulturminner kan bidra til å skape tilhørighet og å fremheve særpreg ved et sted. (Omland et al., 2007)

På den annen side kan bevaring av kulturminner kreve store ressurser fra samfunnet, både i form av økonomiske ressurser og engasjement fra private og offentlige. Bevaring av kulturhistoriske verdier krever at eieren er interessert i bevaringen. Det er ofte blandede følelser blant eiere vedrørende bevaring. For noen fører eierskapet med seg stolthet og glede. Andre kan være skeptiske. Dette kan være fordi vedlikehold av en bygning som er bevart som kulturminne ofte er kostnadsfullt og krever mye kunnskap, fordi det kan være spesielle krav til hvordan man skal vedlikeholde kulturminner avhengig av type bevaring. En annen grunn til skepsisen er at ressursene som er satt av fra det offentlige til kulturminneforvaltning og restaurering er begrenset. Dette kan føre til at de ikke får nok godtgjørelse ved eventuelt tap av eiendom eller nok tilskudd til å dekke utgifter ved bevaring av kulturminner.

I noen tilfeller er kulturminner en belastning for samfunnet. Andre ganger kan kulturminner ha økonomisk verdi og tilføre samfunnet ressurser. Kontrasten mellom moderne og historiske elementer i en by er med på å urbanisere. Kulturminner er med på å fremheve urbane kvaliteter ved å skape tidsdybde i et samfunn og å synliggjøre historiske linjer i landskapet. Det er en trend at folk flytter mot urbane strøk enten de skal bytte bosted, dra på ferie eller etablere virksomhet. På denne måten er kulturhistoriske verdier med på å tiltrekke folk, som igjen er ressurser i samfunnet. (Miljøverndepartementet, 2005)

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

I ”Leve med kulturminner” endret miljøverndepartementet synet på kulturminner fra å kun være en del av samfunnsplanleggingen til å bli et verdiskapende element i samfunnsutviklingen. Det ble dermed mer fokus på bevaring av kulturminner som ressurs. En konsekvens av at en har blitt mer bevisst på kulturminnevern i politikken er at terskelen for hva som er bevaringsverdig har blitt lavere. Den økte bevisstheten rundt kulturminner fører igjen til flere ulike oppfatninger av hva et kulturminne er. Dette gjør det vanskelig å finne ut hva man skal bevare og ikke. Én tendens er oppfatningen om at “alt” skal vernes (Omland et al., 2007). Dette omtales som en såkalt “vernebølge” og kan føre til at kulturminnevernet blir en begrensende faktor i utviklingen. Det kan legge en begrensning på utvikling fordi bevaring av kulturminner tar opp arealer som ellers kunne vært utnyttet til andre formål som boliger og næringsareal, som igjen skaper samfunnsutvikling.

« kulturelt mangfold er like nødvendig for menneskeheten som biologisk mangfold er for naturen. I et slikt perspektiv er det kulturelle mangfoldet menneskehetens felles arv og må erkjennes og sikres til beste for dagens og morgendagens generasjoner ». Unesco i en deklarasjon om kulturelt mangfold fra 2001. (Miljøverndepartementet, 2005)

I de fleste tilfeller er det gunstig å bevare kulturhistoriske verdier som et positivt element i samfunnsutvikling. Selv om det er ressurskrevende å bevare, tilfører kulturminnene ofte samfunnet mer enn de koster.

3.3 Ulike former for bevaring

Like viktig som å bestemme om og hvorfor et minne skal bevares, er det å bestemme hvordan det skal gjøres. Det er flere måter man kan bevare et kulturminne på, og vi vil ta for oss to ulike metoder. Det må avgjøres i hver enkelt situasjon hvilke metode som er best egnet.

Fredning etter kulturminneloven

I Norge i dag er det omtrent 5700 fredete bygninger. Bygninger fra senere enn 1650 fredes ved vedtak. Fredningsvedtak fattes av Riksantikvaren med hjemmel i kulturminneloven av 1978, § 15. Dette er den strengeste formen for bygningsvern. Kriteriene for fredning er at bygningene skal gjenspeile ulike tidsepoker og byggeskikker av geografisk, sosial, og næringsmessig bredde (Miljøverndepartementet, 2005). De er av nasjonal verdi og skal representere kulturhistorie og samfunnsutvikling, og har ofte et arkitektonisk særpreg. I tillegg til å frede bygninger kan man frede hele bygningsmiljøer eller kulturmiljøer som er av

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

spesiell verdi. I et kulturmiljø danner kulturminnene en helhetlig sammenheng og naturelementer kan også inngå her (Riksantikvaren, 2012 b). To eksempler på fredete kulturmiljøer er Bryggen i Bergen og klyngetunet Havrå på Osterøy (figur 4 og 5). Havråtunet var det første hele kulturmiljøet som ble fredet i Norge. (Bryggen i Bergen, 2012, Havretunet, 2012)

Figur 4. Havråtunet. (Havråtunet, 2011)

Figur 5. Bryggen i Bergen. (Bryggen, Norway, 2012)

Kulturminneloven krever at man ved restaurering eller vedlikehold holder tradisjonelle byggeteknikker, materialkunnskap og produksjonsmetoder ved like, noe som ofte krever spesialkompetanse. Skal man gjøre endringer på bygninger, krever det også at man søker om dispensasjon fra Kulturminneloven. (Riksantikvaren, 2012 a)

Vern etter plan- og bygningsloven

Etter plan- og bygningsloven 2008 kan et kulturminne eller et kulturmiljø vernes ved bruk av hensynssone bevaring, jfr. § 11-8 bokstav c. En hensynssone vil si at bygninger og andre kulturminner innenfor denne ikke kan rives eller fjernes. Ytterligere bestemmelser kan fastsettes for den aktuelle hensynssonen etter § 12-7 - 6. Denne formen for bevaring regulerer kun utvendige tiltak på bygninger. Det kan ikke legges bestemmelser for innvendige endringer eller settes krav til skjøtsel og vedlikehold. (Grytli, 2002)

Kommunene er ikke lovpålagt å bruke kulturminneloven. Dermed er plan- og bygningsloven et viktig verktøy for å inkludere kulturhistoriske verdier i planer. (Nettverk for miljølære, 2012 c)

Det er mange ulike måter å bevare kulturminner på. Hvilken type bevaring som er best må drøftes i hver enkelt situasjon.

3.4 Vern gjennom bruk

Med vern gjennom bruk menes for eksempel at gamle industribygg kan brukes til leiligheter, eller at kulturminner kan være en kunnskapskilde om det organiseres aktiviteter knyttet til den opprinnelige bruken av kulturminnet. I stortingsmeldingen ”Leve med kulturminner” presenteres ideen om at vern og bruk er faktorer som er avhengige av hverandre, ved at vern forutsetter bruk og at bruk er med på å verne (Miljøverndepartementet, 2005).

Verdiskapingsprogrammet som er utarbeidet av Riksantikvaren på bakgrunn av denne stortingsmeldingen viser at kulturminner gir merverdi for både lokalbefolkning og næringsliv, og for lokalsamfunn og regioner (Riksantikvaren, 2011). Dermed blir bruk et sentralt argument i debatten om bevaring av kulturhistoriske verdier.

I stortingsmeldingen nevnes blant annet følgende mål for regjeringens kulturminnepolitikk:

- “mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer skal tas vare på som bruksressurser og grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping” (Miljøverndepartementet, 2005).

Endring av opprinnelig bruk vil kunne kreve endring av kulturminnets fysiske egenskaper, og føre til slitasje og dermed tap av kulturhistorisk kildeverdi.

I Riksantikvarens verdiskapningsprogram presenteres fire ulike former for verdiskaping og positiv utvikling gjennom bruk av kulturminner. Bruk av kulturminner fører til kulturell verdiskaping gjennom styrket lokalidentitet og stedstilhørighet fordi aktivitet knyttet til kulturminner øker kunnskapen om lokalhistorien blant befolkningen. Kulturminnene kan bidra til merkevarebygging og attraktivitet, som igjen kan ha positive konsekvenser for lokal utvikling. Sosial verdiskaping er å skape bevissthet og engasjement rundt de kulturhistoriske verdiene som ressurs gjennom aktivt arbeid med kulturminnene. Eksempler på dette kan være at lokallag er med på skjøtsel og restaurering av kulturminner. Den økonomiske verdiskapingen handler om mulighetene for inntekt, sysselsetting og innovasjon knyttet til kulturarven og arbeidet med den. I miljømessig verdiskaping vektlegges helheten natur- og kulturfaglige verdier skaper. Positive ringvirkninger på miljø og landskap etter/av arbeid med kulturminner er i fokus. (Dalen, 2010)

Det er lite erfaring med, og forskning på bruk av kulturminner. Derfor kan det være risikabelt å gjøre drastiske endringer på bygg i forbindelse med å endre bruk uten at man vet

konsekvensene av dette.

Bruk av kulturminner er positivt i en ressursøkonomisk tankegang. Kulturminnene er allerede her og en må dermed ikke bruke ressurser på å bygge dem opp. Bruk av kulturminner vil også si bruk av kortreist materiale og at det settes fokus på lokal tradisjonshåndverk. (Nypan, 2010)

Det er i de fleste tilfeller positivt å bruke kulturminner aktivt da dette sørger for økt oppmerksomhet rundt kulturminnene og dermed engasjement for bevaring av dem. Aktiv bruk er en ressurs for lokalsamfunnet fordi det styrker identitetsfølelsen blant lokalbefolkningen.

4 Kort om Florø

Florø ligger i Flora kommune som ligger sentralt til på kysten av Sogn og Fjordane (figur 1). Florø er Norges vestligste by og er administrasjonssenter i Flora kommune. Kommunen har ca. 12 000 innbyggere og består av like mye areal i øyer, fjorder og innenskjærs farvann som i fastland (Flora Hamn og Næring KF., 2005). Byen ligger ytterst på en langstrakt øy og arealet er dermed naturlig begrenset av sjøen på begge sider. Landskapet er kupert. Brandsøyåsen dominerer på Brandsøya og det er lite ubrukt areal i strandsonen. (figur 6)

Figur 6. Holmene og det sørøstre neset på Rota og Florø sentrum sett fra sørvest. Brandsøyåsen vises til høyre. (Midt i det maritime, 2011)

I Florø er det typisk fuktig kystklima med milde vintre og kjølige somre. I 2011 varierte temperaturen fra -3,6 °C til 23,1 °C. Gjennomsnittstemperaturen for perioden mars 2011 til februar 2012 var 8,5 °C (Meteorologisk institutt, 2012). I 2011 var det 153 dager med en mm nedbør eller mer ved Florø lufthavn (StormGeo AS, 2012). Klimainformasjonen er basert på data fra Florø Lufthavn, som ligger ca. tre km sør for Rota og ca. sju km sørvest for Brandsøy. Målestasjonen ligger ni meter over havet.

Florø ligger i den boreonemorale vegetasjonssonen. Sonen danner overgangen mellom den nemorale sonen og de typiske barskogområdene, og er vanlig på sørøst-landet og langs kysten i Sør-Norge. Barskog dominerer skoglandskapet. Florø ligger i sterkt oseanisk seksjon. I denne sonen trives generelt arter som er avhengig av høy luftfuktighet. Seksjonen strekker seg

langs kysten fra Fredrikstad til Steinkjer. (Moen, 1998)

Florø ligger i Riksantikvarens register for kulturhistoriske bymiljøer av nasjonal verdi. Denne oversikten kalles NB!registeret. Florø er registrert på grunn av byens plassering og fordi mye opprinnelig bebyggelse er

bevart. (Riksantikvaren, 2012 c)

Figur 7. Opprinnelig bebyggelse i Florø sentrum. Rota sees i bakgrunnen (Florø sentrum. Fra Livius Smitts gate mot sjøen, 2012).

Arkitekturen i Florø sentrum gjenspeiler at byen ble dannet i andre halvdel av 1800-tallet. Den tette bebyggelsen som er bevart gir byen klare sentrumsverdier. Gjennom hele byen er nærheten til fjorden bevart ved at gater og plasser gir siktlinjer ut mot fjorden (figur 7). Disse kvalitetene gir sentrumsområdet i Florø nasjonal verdi. (Riksantikvaren, 2012 c og d)

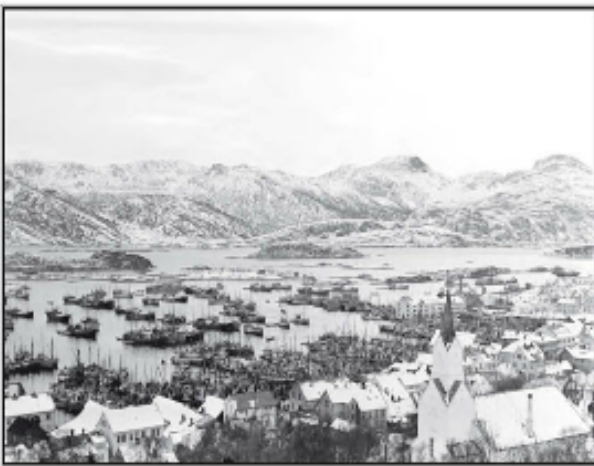
På grunnlag av et vedtak i Stortinget 16. mai 1860 ble Florø det første tettstedet i Sogn og Fjordane som fikk bystatus. Florø fikk bystatus på bakgrunn av at Vestlandet trengte et ladested for fisk mellom Bergen og Ålesund, og en kommisjon ble satt for å velge ut et område rundt Sunnfjord og Nordfjord. Valget falt på Florø. Det var på denne tiden et rikt

sildefiske på kysten av Sogn og Fjordane. (Norsk rikskringkasting [NRK], 2009 b)

Det gikk nesten 90 år fra bystatusen ble tildelt til Florø fikk veisamband til områdene rundt. Før veien kom var Florø et stoppested for båtrotene langs norskekysten på grunn av sin gode sjøtilkomst (Flora Hamn og Næring KF., 2005). Rv. 5 sto ferdig sommeren 2005 (Røneid, 2012). Veien gir god kommunikasjon inn til handelssenter og naboby, Førde.

Sildefisket

Som nevnt tidligere ble byen grunnlagt på bakgrunn av det store sildefisket midt på 1800-tallet, men etter den forsvant manglet de næringsgrunnlag og det ble trangere tider (NRK, 2009 b).

Figur 8. Sildebåter preger bybildet. Florø sentrum fra sørvest. (Sildeflåten i hamn i februar 1956, 1956)

Figur 9. Sildefangst (Stort sildekast vest i havet., 2012)

Fra 1890 og de kommende 20 - 25 årene var det igjen stor vekst i Florø på grunn av gode tider for fiskeindustrien. Det ble på denne tiden etablert bedrifter som foredlet og eksporterte fisk, bedrifter som drev med tønnetilvirkning, en konservatorfabrikk som produserte hermetikk, og handel generelt. Det var flere

fiskebåtreidere og store fiskefartøy i Florø (figur 8). I 1910 ble den første

sildoljefabrikken startet i Florø. I 1937 ble Florø Kjølelager AS etablert. Selskapet hadde fryserianlegg på Fugleskjærskai (Torvanger, 2012).

I 1945 - 1957 var det en ny periode med stort sildefiske utenfor Florø (figur 9). Under perioden på 1950-tallet var byen i arbeid 24 timer i døgnet i sesongen (NRK, 2009 c). En av grunnene til at sildefisket i Florø fungerte så

bra var fordi de var eksperter på å tømme

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

båtene raskt. En metode de brukte var å lempe sild fra fiskebåt til føringsbåt med en stor grabb. På denne måten tømtes fiskebåtene raskt og silden kunne fraktes til andre steder hvor en hadde kapasitet til å ta imot sild til salting, for eksempel Måløy. I Florø var det også flere steder hvor en tok imot sild til salting. (Jansen, 2012)

Ankerløkken

I 1949 etablerer Ankerløkken Mekaniske Verksted på Hamar en avdeling i Florø under navnet Ankerløkken Slipper & Mekaniske Verksted. I 1952 startet de med bygging av båter, og verftet ble snart en hjørnesteinsbedrift i Florø med på det meste 500 tilsatte. Bedriften gikk konkurs i 1985, men med nye eiere startet skipsbyggingen opp igjen under ulike eiere og selskapsnavn de påfølgende årene. I dag er STX Europe eiere av verftet og driver med vedlikehold, ombygging og reparasjoner av skip og borerigger (Torvanger, 2010 a).

Oljealderen

På 70-tallet starter oljealderen i Florø. Hilmar Eliassen ble utnevnt som den første lederen av Oljerådet i 1971. Prøveboring av nye blokker utenfor Sogn og Fjordane førte med seg at Saga Petroleum så tidlig som i 1975 brukte Florø til flere tjenester. Det var da en liten base i Gunhildvågen hvor supplybåtene hentet forsyninger. Fugleskjærsterminalen ble byens første oljebase i 1979. (Torvanger, 2012)

Rundt 1980 var det strid om hvor man skulle plassere oljebasen. Gunhildvågen ble foreslått, men bystyret mente at innseilingen var for trang. I tillegg ville det føre med seg tungtrafikk gjennom sentrum. Det ble på bakgrunn av dette lagt frem en plan for utbygging og drift av Botnaneset og Botnaneset Industriselskap A/S ble etablert i 1981. (Torvanger, 2012)

Industri

Flora er den største og mest allsidige industrikommunen i Sogn og Fjordane. Kommunen er knyttet til mange typer næringer, derav skipsindustri, petroleumsrettet industri, fiskeindustri og havbruk, bygg og anlegg, kommunikasjon, IKT og tjenesteyting. I dag er skipsbygging, oljeaktivitet og havbruk de viktigste næringene i Florø. Det er i hovedsak to industriområder i Florø. Disse ligger i Gunhildvågen og på Botnastranda. Fjord Base på Botnastranda har behov for utviding av areal og vil derfor bli omtalt videre i oppgaven.

Fjord Base er et sammenhengende område på 700 daa (figur 10). Området er tre kilometer

Figur 10. Industriområdene på Botnastranda, Rota i bakgrunnen. Tatt fra øst. (Valderhaug, 2011 a)

langt og strekker seg fra vest til øst. Det er omkring 50 selskap her, med 575 sysselsatte (Bø, 2012).

Aktivitetene på Fjord Base er i hovedsak forsyning til oljeplattformer, rørbehandling, skipshandel, forpleiningstjenester og avfallsmottak for oljeplattformene. Området er utgangspunkt for Statoils forsyningsaktivitet for oljeplattformer og er deres sentralhavn for rør. I tillegg er det flere andre bedrifter med spesialkompetanse på rørbehandling (Fjord Base, 2012).

Utvikling av Fjord Base begynte i 1980 da Flora bystyre vedtok å regulere Botnaneset til industri og godkjente en reguleringsplan for området (Torvanger, 2010 b).

Utbyggingen startet i vest og har beveget seg østover (Bø, 2012). I 1981 blir Botnaneset Industriselskap AS

etablert, noe som fører til at finansieringen kommer på plass og utbyggingen kan begynne. Området får i 1982 navnet Fjord Base etter en navnekonkurrans, og

arbeidet på den første kaien starter. I 1984 blir Saga Petroleum den første leietakeren. Statoil etablerer seg her i 1985, og 25. august samme år blir Fjord Base offisielt åpnet av daværende kommunalminister Arne Rettedal. I 1986 blir selskapet Fjord Base AS driftsoperatør på området. I 1988 blir det vedtatt at deler av driftsorganisasjonen for Snorre skal legges til Florø. I årene frem til i dag etablerer flere selskaper seg her, blant annet Statoil som legger sentralhavnen sin for rør til Fjord Base i 1996. (Torvanger, 2010 b)

I 2009 ble Botnastranda utvidet med 95 daa (INC Gruppen, 2012). Nå er alt regulert areal utnyttet. Det er stadig tiltrekking av nye selskaper til Fjord Base og derfor behov for mer areal. (Torvanger, 2010 b)

Boligmarked

Boligmarkedet i Florø er sterkt presset. Grunnet utvikling i næringslivet er det stort behov for utleieboliger, men markedet er ustabil (Russøy, 2012). For bare fem år siden var det gode

muligheter for å leie bolig (Espeseth, 2012 c).

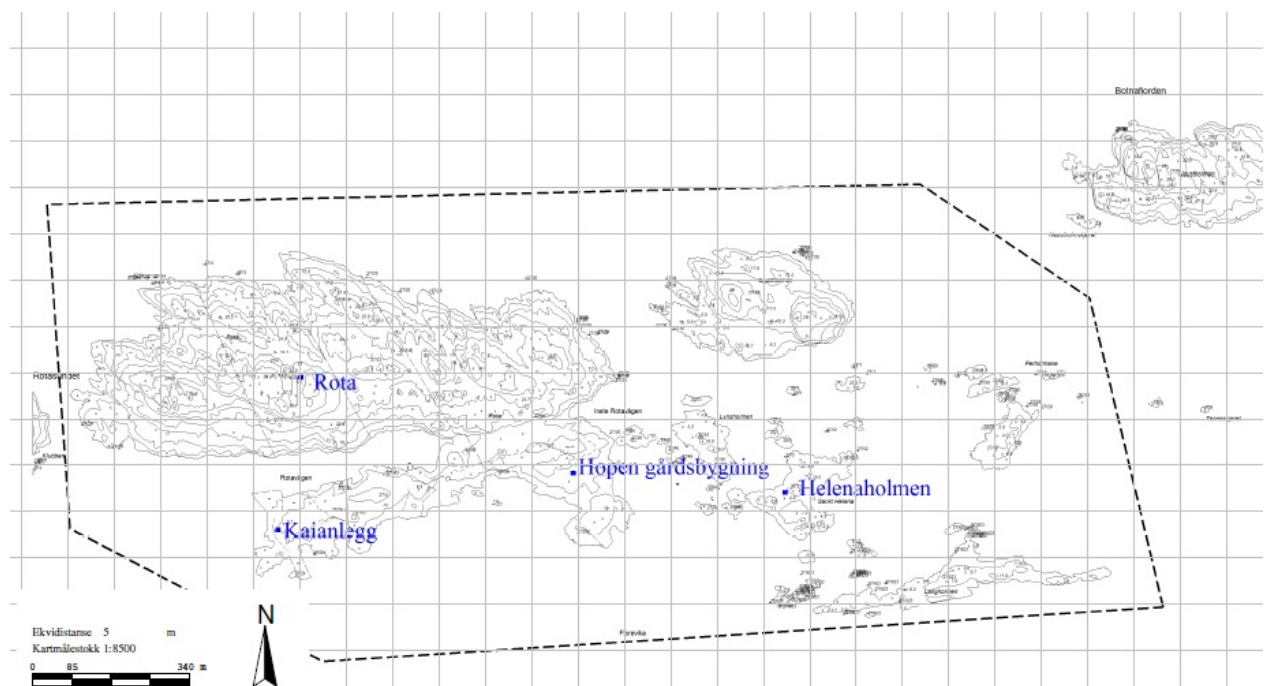
Som et ledd i å øke antallet boliger i Florø etablerer kommunen et prosjekt kalt “Bu i Flora”. Kommunen har ikke direkte kontroll over bygging eller salg av boliger, men ønsker å ha en rolle som veileder og formidler av informasjon til folk som er interessert i å kjøpe tomt eller bolig. I dag er det kun private utbyggere i Florø. (Espeset, 2012 c)

Boligprisene i Florø er de høyeste siden registreringene startet i 2008. I februar 2012 lå snittprisen per kvm. på kr 22 545. I mars 2011 lå en boligannonse ute 16 dager i snitt. Til sammenligning lå boligannonser i Bergen i samme måned ute i 19 dager i snitt (FINN.no AS, 2012). Flere områder i nærhet til Florø er avsatt til boligformål. Tilsammen utgjør dette mulighet for utbygging av 2000 nye boliger (Espeset, 2012 c)

5 Landskapsanalyse

Landskapsanalyser er utført i de to delområdene Rota og Brandsøy. Dette innebærer beskrivelse og tolkning av landskapet.

5.1 Rota

Figur 11. Områdeavgrensing, Rota

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Analysen dekker øyen Rota og omkringliggende holmer i øst, som ligger ca. 600 meter nord for Florø sentrum. Rota og de omkringliggende holmene danner en tre kilometer lang skjerming mot Florø sentrum (Stavang, 1999). Området ligger i landskapsregion ”Kystbygdene på Vestlandet”. Arealet av hele delområdet

inkludert vannområder er ca. 2090 daa.

Rota og holmene har et areal på ca. 560 daa (figur 11 og 12) og er lagt til LNF-

område i kommunedelplanens arealdel for Florelandet Brandsøy 2006-2018 (Flora kommune, 2007). Området ligger i landskapsregion ”Kystbygdene på Vestlandet” (Puschmann, 2005).

Figur 12. Rota og holmene rundt. Botnaneset i front, Florø sentrum ligger til venstre for bilderammen. (Arkivfoto, 2011)

5.1.1 Landformer, landskapsrom og vann

Øyen har to høydedrag i øst-vest retning. Den høyeste ligger nord på øyen, og er på det høyeste 44 meter over havet. Landskapet på Rota er preget av tuer og små høyder. Kystlinjen er ujevn og dominert av små vik og nes. Rotavågen i vest er en lang og dyp vik som skaper et skille mellom nord og sør. Mellom holmene i øst er det grunne områder som er særegne for området.

Rota er et småskala-landskap, som ligger i et åpent landskapsrom med lave horisontlinjer og lang sikt mot vest. Mot øst er det fjell i det fjerne og det er mer lukket enn mot vest (figur 13).

Figur 13. Landskapsrom Rota (Norgeskart, 2012 b)

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Først og fremst er Rota et landemerke i seg selv fordi den synes godt fra Florø sentrum. Andre orienteringspunkt sett utenfra er det hvite huset på øyen. Landemerker sett fra Rota er Florø sentrum sør for Rota sammen med kaianlegget og fjellområdet Guleslettene som ligger nordøst for Rota.

Området består av flere holmer tilknyttet øyen Rota. Mellom holmene er det grunt vann. Det er ingen eller få bekker på øyene, men området er generelt fuktig. Flere steder på Rota kan en finne oppgravde dammer og overfladiske brønner med grunnvann.

Øyene har lite løsmasser, mer enn 50 % av arealet er bart fjell (Norges geologiske undersøkelse [NGU], 2011). Berggrunnen nord i området er i hovedsak konglomerat og sedimentær breksje. Sør for forkastningen består berggrunnen av diorittisk til granittisk gneis og migmatitt (figur 14). (NGU, 2011)

Figur 14. Geologiske forhold (Berggrunnskart, 2011).

5.1.2 Biologisk mangfold

Det er ingen naturtyper, arter og naturområder av lokal, regional eller nasjonal verdi i området. I sjøområdet rundt Rota er det ikke gjort tilstrekkelig med marinbiologiske undersøkelser til at man kan si noe om truede arter her.

Vegetasjon

Figur 15. Bonitetskart (Bonitet, 2001).

Rota har et tynt vegetasjonsdekke hvor lyng- og bregnearter dominerer. Det er et parti med plantet granskog nordvest på Rota, som har spredd seg til neset i sørvest (figur 15 og 17). Granen er plantet av elever på folkeskolen på 50-tallet, som en del av et prosjekt om å kle kysten i skog (Jansen, 2012). Innerst i Rotavågen er det kulturmark med urter og gressarter. Her er det gjengroing av bjørk og lyngarter. Einer og buskfuru finnes spredt mellom bregner og lyng på den sørlige delen av Rota. På den nordre delen av Rota dominerer lyng- og gressarter i øst. Det er noe bart fjell i strandsonen og nordøst på øyen (figur 16). Det er mange likhetstrekk ved vegetasjonen på Rota og Helenaholmen, men på Helenaholmen preges vegetasjonen av at det går villsau på beite.

Figur 16. Fra venstre : Lyng og einer. Bregner. Tett granskog og kulturmark.

Figur 17. Plantefelt av gran sørvest på Rota. Lyngvegetasjon i forgrunnen. Florø sentrum i bakgrunnen.

Dyreliv

Tjeld, svartbak og hegre er registrert på Rota. I Florø havn er arter som storskarv, gråhegre, ærfugl, stokkand, sjøorre, teist og ulike måkearter registrert. Sjøorre og teist har status som henholdsvis nær truet og sårbar i Norsk Rødliste 2010 (Nettverk for miljølære, 2012 a, Nettverk for miljølære, 2012 b, Norsk institutt for naturforskning, 2010). De grunne delene av sjøområdet rundt Rota er viktige som overvintringsområde med beite for sjøfugl (Nordplan AS, 2011). Fjerning av disse områdene kan føre til større trykk på andre beiteområder, noe som igjen gir mer konkurranse blant sjøfugl (Dale, 2012). Det er i hovedsak oter og hjort i området, ellers er dyrelivet på Rota uten spesielle særpreg (Jansen, 2012). På Helenaholmen går det villsau.

5.1.3 Arealbruk og bebyggelse

Det er få bygninger på Rota. På det søndre neset er det seks bygninger; et forholdsvis nytt fritidshus med tilhørende naust, to eldre naust, et eldre fjøs og et eldre hus. Av disse er kun fritidshuset og det tilhørende naustet i bruk.

På øyen er det flere stier, men ingen veier. Det er en gruslagt sti mellom fritidsboligen og det tilhørende naustet. Det er kun båttilkomst til øyen og det er ingen elektrisitet eller innlagt vann- og avløpssystem her.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

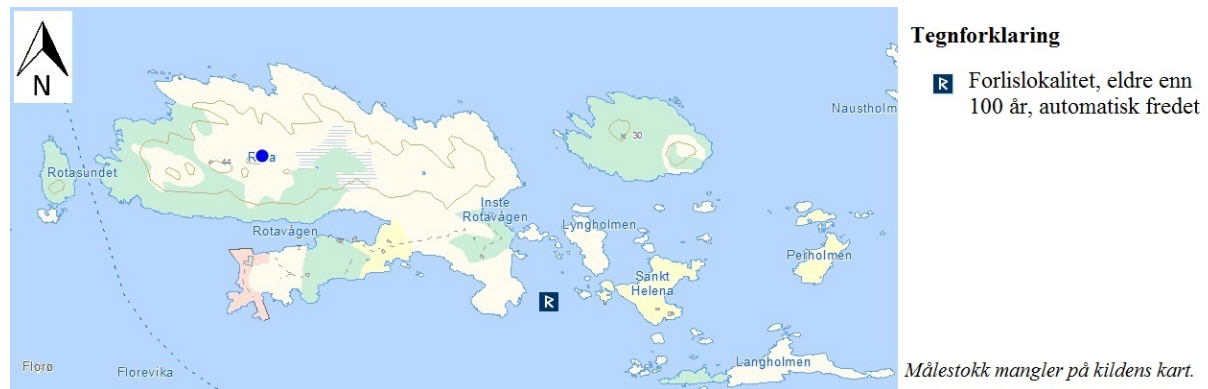
Området er lite brukt som fritidsområde. Rota forbindes stort sett med bålet på St. Hansaften, som kan sees fra hele Florø. Ellers er det i forbindelse med kajakkpadling at folk går i land her.

Det er to kaianlegg fra sildefisket, begge ligger sørvest på øyen. Det er også flere feststeder for båt i strandsonen. Det er ikke uttak av naturressurser.

Helenaholmen

På Helenaholmen er et småbruk som brukes som fritidsbolig (Jansen, 2012). I vest er det opparbeidet to landganger som fører ut til to mindre holmer.

5.1.4 Kulturhistorien i landskapet og kulturelle referanser

Figur 18. Kulturminnekart (Kulturminnesøk, 2009)

Det er ikke foretatt arkeologiske utgravingsundersøkelser eller gjort registreringer av fornminner på Rota, en har derfor lite informasjon om eventuell aktivitet her før vår tid. Det er sannsynlig at det finnes fornminner her (Flora kommune, 2011). Mellom holmene er en forlislokalitet registrert (figur 18), (Riksantikvaren, 2009, Flora kommune, 2011).

Det er gjort registreringer av nyere tids kulturminner. Resultatene er samlet i ”Rapport fra kulturhistorisk registrering” (vedlegg 10.2). Kulturminnene er lokalisert på sørsiden av Rota (figur 19) og på Helenaholmen (figur 22).

På Rota og Helenaholmen var en kombinasjon av sildefiske og jordbruk de viktigste ressursene for de fastboende (Jansen, 2012). En del jordstriper på Rota i øst-vest retning kan ha bidratt til landbruksaktivitet, men det er kastevågene og fisket som har vært avgjørende for

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

livsgrunnlaget på Rota (Stavang, 1999). Nyere tids kulturminner på Rota og de omkringliggende holmene, i form av grunnmurer, sjøbuer, skur, kaianlegg og hus, bekrefter denne aktiviteten. Kulturmark vitner om at det har vært dyrehold, og at deler av Rota og Helenaholmen har vært brukt som innmark. Det har vært noe småskala gårdsdrift her for omtrent 100 år siden. Det er i dag fraflyttet og gjengroende, og det er flere nedbrente bygninger.

Rota

På Rota ble, i tillegg til veifar, kaianlegg, dammer og annet, i alt fem grunnmurer og fire bygninger registrert som nyere tids kulturminner. Bygningene inkluderer to saltingsbuer, et fjøs og et forlatt hus. Mer informasjon om de registrerte kulturminnene er i vedlagt rapport.

Figur 19. Oversikt over nyere tids kulturminner på Rota. Utsnitt fra sørsiden av Rota. For bedre kart se vedlegg 10.5.

På en høyde sørvest på Rota står tre betongmurer (minne 12.1, henvisninger til minne referer til vedlegg 10.2 og figur 19). Dette er spor etter oppbevaring av oljetanker Vestlandske petroleumskompani satte opp her da de kjøpte det sørvestre neset rundt første verdenskrig (Stavang, 1999).

Figur 20. Florø havn sett fra Hesteneset og vestover. Ved landligge var det så mange båter at en kunne gå tørrskodd fra Rota til Florø sentrum (Historiske foto frå sildefisket, bilde 10, 2008)

(minne 7.1). Her sto et toetasjes laftehus, som brant i 2007. Laftehuset ble flyttet fra Osen til Rota av “Slaktar-Samson”. Han hadde en idé om at huset skulle brukes som gamlehjem eller pensjonistbolig, men dette ble ikke noe av.

Rota hadde en viktig rolle i sildefisketiden i Florø. I den siste perioden med sildefiske på 1950-tallet ble Rota mye brukt (figur 20). Daniel Hjertenes begynte med sildesalting i en saltebu i Rotavågen (minne 6.1) da han overtok eiendommen etter “Slaktar-Samson”. Sildesaltingen gikk ikke bra, og senere kjøpte Hjertenes Helenaholmen. På samme tid prøvde også Oluf Mortensen, Johannes Lammethun og Kristoffer Hovden seg på sildesalting, men mislyktes (henholdsvis minne 8.1, 5.1 og 3.1). Fra 50-tallet, da sildefisket startet, eide Sildefiskernes Eksportlag den sørvestre delen av Rota, hvor de hadde et eksportlager. Dette ble senere på 50-tallet solgt til Sildefiskets salgslag. På den sørvendte kaien (minne 11.1) sto en bygning relatert til sildefisket. I dag står bare restene av saltetkaret som var inne i bygningen igjen. Kaianlegget i nordvest (minne 14.1) er også fra det siste store sildefisket på 50-tallet. Her var det et omlastningsanlegg for sild (Jansen, 2012, Torvanger, 2012). Etter dette kom en brå slutt på sildefisket, og driften på Rota ble lagt ned (Stavang, 1999). For mer informasjon om sildefisket, se side 22.

Betongelementer (minne 10.1) sør på Rota kan være spor etter krigsaktivitet. Den tyske Kriegsmarine hadde signalmast på Rota og minesperringe mellom alle sund (Jensen, 2011).

Det er flere vannhull og brønner, som forteller at en har måttet grave etter vann.

I skogen midt på neset sør for Rotavågen ligger en branntomt

Figur 21. Johanna og Karl Hopen foran huset sitt (Stavang, 1999).

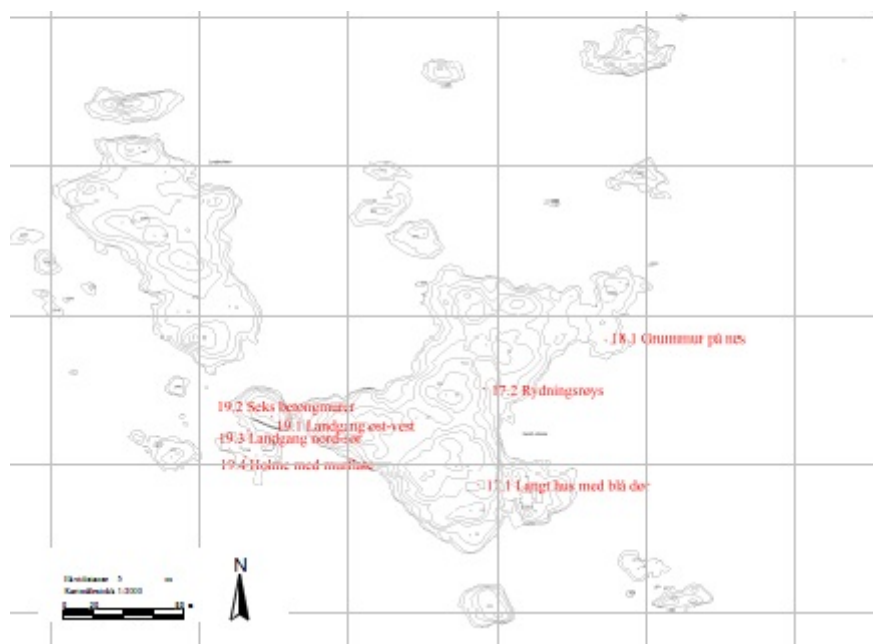
I 1905 bosatte Johanna Hopen og mannen hennes Karl Hopen seg på Rota (figur 21).

Det blir fortalt at når det var springflo gikk vannet opp på kjøkkengulvet deres i sjøbuen (Stavang, 1999).

De var de første bosatte selveierne på Rota. De eide 154 mål jord i 1909, hvor de blant annet drev jordbruk. I flere år bodde de i en sjøbu (minne 2.1) i Inste Rotavågen øst på Rota med de 15 barna. Seinere bygde de et hus (minne 1.1) lenger vest

på Rota, og her bodde de frem til 1950-tallet. Huset brant ned i 1986 og da hadde det stått tomt siden tidlig på 1970-tallet. Ingen av barna bosatte seg på Rota i voksen alder, og det har heller ikke vært andre fastboende på øyen siden Hopen forlot Rota (Sogn og Fjordane fylkeskommune Fylkesarkivet, 2012, Stavang, 1999).

Helenaholmen

Figur 22. Oversikt over nyere tids kulturminner på Helenaholmen. For bedre kart se vedlegg 10.6.

På Helenaholmen er en grunnmur (minne 18.1) og en bygning registrert (17.1). Bygningen ligger i samme kulturmiljø som to andre bygninger. På holmene vest for Helenaholmen er det rester etter et anlegg med to landganger, noen betongmurer og en kai (figur 22). Her satte firmaet Nemak opp oljetanker rundt første verdenskrig (Stavang, 1999). På begynnelsen av

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

1900-tallet bodde Johan Schumann på Helenaholmen. Han var en foregangsmann for sauehold på vestlandet (NRK, 2009). På 1800-tallet hadde Jens Helmers og Helje Hjørnevik notbruk på Langholmen (Stavang, 1999).

Småbruket på Helenaholmen tilhører i dag tredje generasjon etter Daniel Hjertenes. Hans nære slektning Dagfinn Hjertenes (1943 - 2006) var ordfører i Florø fra 1980 til 1985 og stortingsrepresentant på Stortinget (Stortinget, 2012).

Stedsnavn

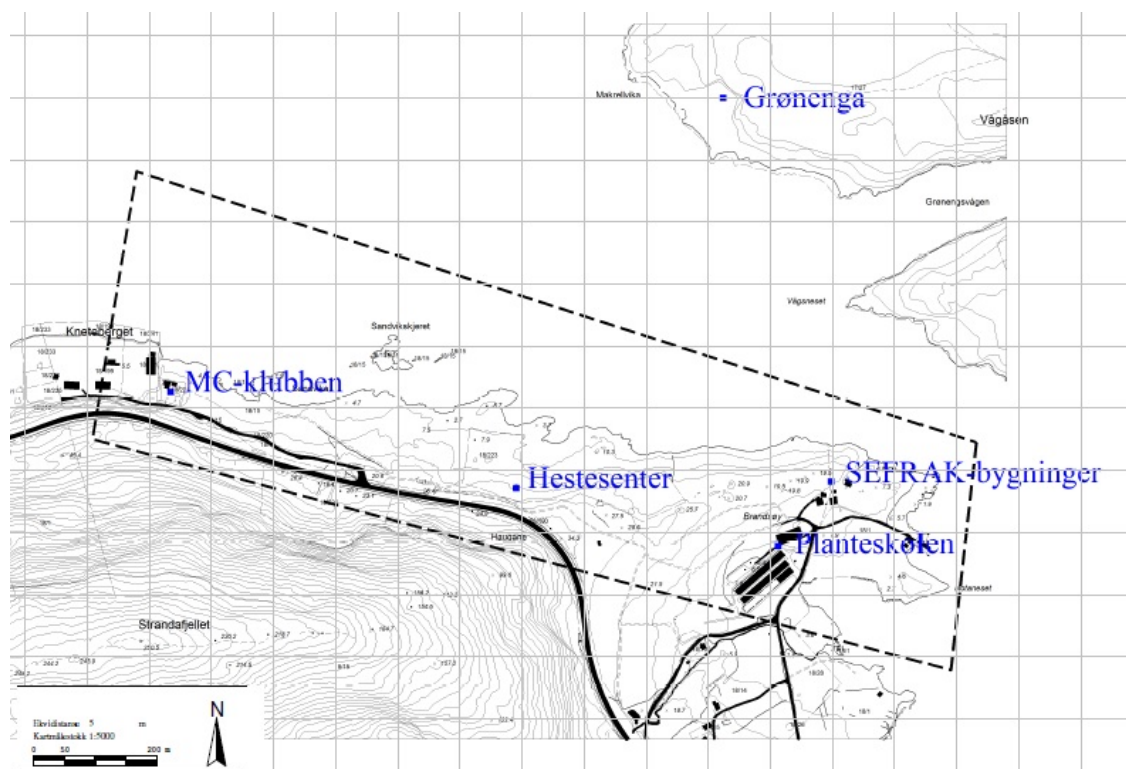
Navnet Rota har ukjent opphav. Helenaholmen fikk navnet etter strandsitterene som først bodde her (Stavang, 1999). Seinere fikk Helenaholmen tilnavnet

Sankt fordi en ensom mann bodde her ute ble knyttet opp mot sagnet om da Napoleon ble forvist til øyen St. Helena (Jansen, 2012). Gaddholmen blir også kalt gamle dynamittholmen, etter funnet av plass for oppbevaring av dynamitt (Stavang, 1999).

Navnet Perholmen kommer av at den første strandsitteren som bodde der het Per (Stavang, 1999). Perholmen kalles også den nye dynamittholmen (Jansen, 2012).

Det bodde en mann på Rota før krigen. Da tyskerne kom til Florø fant de mannen med våpen, og på grunn av dette sendte de han i fengsel i Tyskland. Da han ble frisatt og kom tilbake til Florø skrøt han av sin krigsinnsats (Jansen, 2012).

5.2 Brandsøy

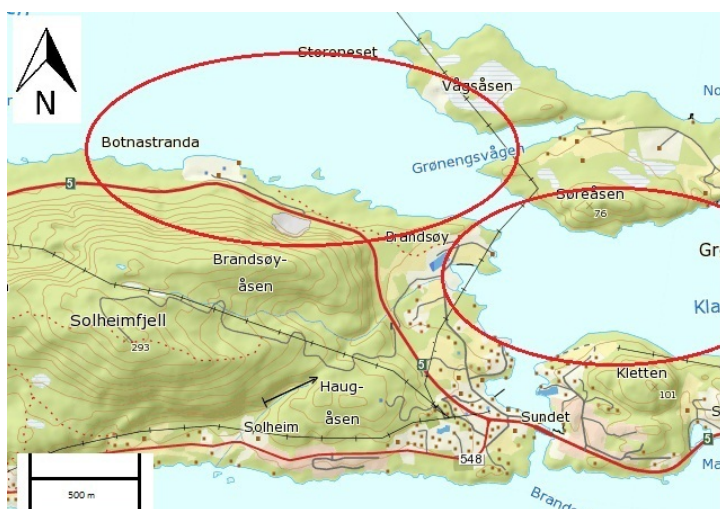
Figur 23. Områdeavgrønsing Brandsøy

Området analysen tar for seg ligger på nordøst-siden av Brandsøya og har et areal på ca. 560 daa (figur 23 og 24). Av dette utgjør arealet på land ca. 285 daa. I kommunedelplanens arealdel for Florelandet Brandsøy 2006-2018 er området i hovedsak lagt til LNF-område, men det er også arealer avsatt til næring, friområde og andre allmenntilrette formål. (Flora kommune, 2007) Planteskolen og Sogn og Fjordane Skogselskap eier hele delområdet (Saure, 2011). Området ligger i landskapsregionen “Kystbygder på Vestlandet” (Puschmann, 2005).

Figur 24. Brandsøy sett fra nordvest. Fjord Base i front (Valderhaug, 2011 b)

5.2.1 Landformer, landskapsrom og vann

Figur 25. Landskapsrom Brandsøy (Norgeskart, 2012 c)

Tegnforklaring
— Avgrensning

Delområdet ligger i nedre del av en fjellside, og har en svak helning mot nord der det ender i sjøen. Golfbanen åpner landskapet øst i delområdet.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Kystlinjen er preget av småformer som nes og vik. I området rundt planteskolen består landskapet av naturlige småformer som knauser, høydedrag og bekkefar. I denne delen av delområdet og mot vest er det også menneskeskapte småformer som bakkemurer og opparbeidet mark. I forbindelse med golfbanen, planteskolen og hestesenteret er det åpne sår i landskapet. Brandsøy er et småskalaområde som er del av et større, halvåpent landskap med konveks form. Delområdet er en del av to landskapsrom, et mindre i øst og et større i nordvest (figur 25).

Fra Brandsøy er fjellområdet Guleslettene med fjelltoppene Terdalskjeipen, Klauekjeipen og Haukåsnipa kjente landemerker.

Det er flere små bekker som renner i helningen mot fjorden i nord, men ingen større elver. Berggrunnen består i hovedsak av diorittisk til granittisk gneis og migmatitt, med unntak av et belte som strekker seg i øst-vest retning vest i delområdet, hvor bergarten er fyllitt og glimmerskifer (Norges geologiske undersøkelse, 2011 og figur 26).

Figur 26. Geologiske forhold (Berggrunnskart, 2011).

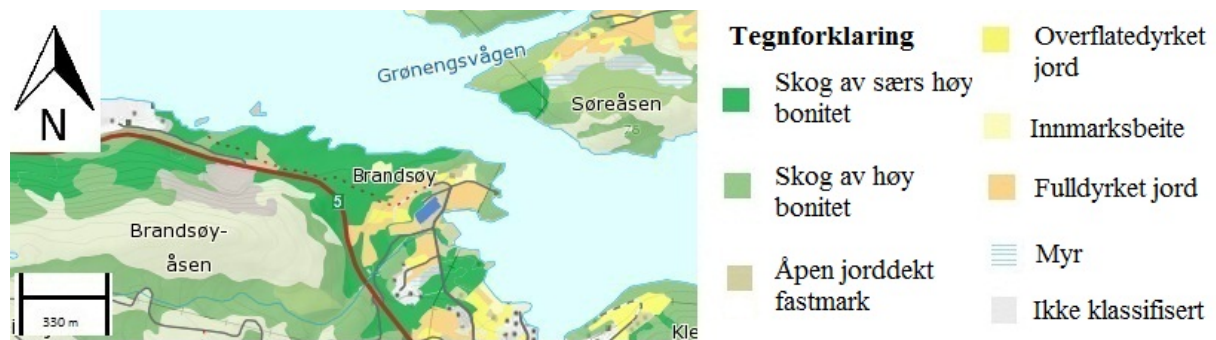
Løsmasser

Løsmassene i delområdet består stort sett av hav- og fjordavsetninger, og strandavsetninger i et sammenhengende eller tynt dekke over berggrunnen (NGU, 2011). Ved riksveien er det bratte partier bestående av bart fjell.

5.2.2 Biologisk mangfold

Vegetasjon

Vegetasjonen varierer på liten skala, fra furuskog i tørre skråninger til granskog i våtere partier. Mellom naustene og SEFRAK-bygningene er det et parti med fulldyrket jord. Ved sjøen er det områder med myr, og noe gammel kulturmark i gjengroing. Store deler vest i området består av skog med særs høy bonitet (figur 27). Spredningen av gran reduserer verneverdien (Dale, 2012).

Figur 27. Bonitetskart (Bonitet, 2001).

På tunet ved SEFRAK-bygningene står en eik som har lokal verdi. Den har en omkrets på over tre meter, og er 27 meter høy. Det er ikke funnet særskilte biologiske kvaliteter ved treet. (Gaarder, 2009)

Dyreliv

Dyrelivet på Brandsøy er varierende og frodig. Det er mye oter i området og antallet har økt kraftig de siste 30 årene. Villminken har gått ned i antall på grunn av konkurranseforholdet mellom disse. Piggsvin finner man også her, de har leveområdet knyttet til kulturlandskapet. Hjorten kom ikke før på 70-tallet, men har økt enormt i antall siden da. Det er mye hegre på Brandsøy, og det finnes blant annet en koloni i området. Andre fuglearter som finnes i området er måke, ulike andearter, grågås, nøtteskrike, furukrossnebb og orrfugl. Bestanden av orrfugl har minket de siste årene. (Saure, 2012)

5.2.3 Arealbruk og bebyggelse

Naturressurser og primærnæringer

Et steinbrudd sør for riksveien der de produserer grus er den mest fremtredende naturressursen i delområdet. Skogen i delområdet er ikke av spesielt god kvalitet, men det

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

hugges likevel en del skog. (Saure, 2012)

Brandsøy Planteskule ligger øst i delområdet. De produserer i hovedsak tresorter som gran, furu, lerk og svartor. Produksjonen ligger på ca. 300 000 planter i året. På 80-tallet, da produksjonen var på topp, lå den på opp til 1,7 millioner planter. I skogen vest for planteskolen, nær hestesenteret, er det etablert et forsøksfelt for svartor. Dette har stått siden 2000, og det fungerer relativt bra. (Saure, 2012)

I dag er det ikke gårdsdrift på Brandsøy. En bonde slår slåttemarken i viken øst for planteskolen for å holde landskapet åpent. (Saure, 2012)

Bygninger

Hovedbygningen på planteskolen er fra 1995 og i tilknytning til denne ligger veksthus. Planteskolen eies av Sogn og Fjordane Skogselskap. Golfbanen som er nevnt i Landformer, landskapsrom og vann, kapittel 5.2.1, er tilknyttet planteskolen, og hovedbygningen brukes også av golfklubben. Golfbanen ble opparbeidet i 2003 (Saure, 2012). I tilknytning til planteskolen er det et tun med fem SEFRAK-registrerte bygninger og et SEFRAK-registrert naust (mer om disse i kapittel 5.2.4).

Vest for planteskolen, nærmere Florø sentrum, ligger Sunnfjord Hestesportssenter. Det drives av Florø rideklubb. Vest for hestesenteret ligger et område med skog, og motorsykelklubben Hog Riders. De har lokaler som grenser mot industriområdene i vest. Arealet nederst mot fjorden er avsatt til offentligheten (Saure, 2012).

Veinett, dyrket mark og opparbeidede flater

Det er to veier i delområdet. Øst i delområdet fører en vei til planteskolen. Midt i delområdet fører en vei til hestesenteret og MC-klubben. I tillegg går riksvei 5 gjennom delområdet i sør. Denne sto ferdig høsten 1991 (Røneid, 2012).

I tilknytning til hestesenteret og planteskolen er det flere opparbeidede flater som brukes til parkering og ridning.

Bruk

Store oppdyrkede arealer og skoghogst i området rundt planteskolen og golfbanen forteller at området er i aktiv bruk i dag. Utover bruk av golfbanen og hestesenteret brukes delområdet til bading om sommeren. I dag er et område i Sandvika, som ligger nordvendt mellom motorsykelklubben og hestesenteret, avsatt til formålet. Badeområdet er lite brukt grunnet klimatiske forhold. Lokalbefolkningen har et ønske om å etablere et nytt badeområde øst for planteskolen, i vika nedenfor slåttemarka. Der er det lunere. (Saure, 2012)

Hovedhuset (hus 1 i figur 30) og det østre huset (hus 3) er i dag henholdsvis bebodd og brukt til fritidsbolig om sommeren. Naustene er ikke i bruk. (Saure, 2012)

5.2.4 Kulturhistorien i landskapet og kulturelle referanser

Brandsøy har vært i utvikling over lengre tid, men det er vanskelig å se de lange, historiske linjene i landskapet. Det har i nyere tid vært mye graving og bearbeiding av området rundt planteskolen, golfbanen og hestesenteret, og mange kulturminner og tegn på historie i landskapet er derfor borte. Knapphet på materialer og ressurser har også ført til at tidligere bygninger, steingjerder og lignende er revet og brukt om igjen. Det har ikke vært dyrehold i delområdet på lang tid, annet enn i forbindelse med hestesenteret, og spor etter dette er det heller ikke å finne. Området rundt SEFRAK-bygningene er det som er best bevart. Her ser man spor etter lengre tids drift av marken, fordi det er mindre gjengroing enn ellers i delområdet.

Steinalderaktivitet

På Brandsøy har det vært bosetning siden eldre steinalder. Det er tre registrerte aktivitetsområder fra steinalderen i delområdet (figur 28). Mesteparten av bosetning var likevel sørøst for delområdet, ved den smaleste delen av Brandsøysundet der broen mellom Brandsøya og fastlandet er i dag (Riksantikvaren, 2009). Grunnen til at bosetningen hovedsakelig oppsto her var fordi det var god tilgang på fisk og sel, og det var enkelt å fange den der. I dag er det ingen synlige spor etter tidligere bosetning i delområdet. Intensiv jordbruksdrift av området har fjernet sporene. (Saure, 2012, Stavang, 1999)

Figur 28. Kulturminner (Kulturminnesøk, 2009).

Kirken på Brandsøy

Historien sier at steinkorset som i dag står på Svanøy i sin tid skal ha stått på Brandsøy, men ingen vet nøyaktig hvor det sto, eller når det ble flyttet. Kilder sier det var en kirke på Brandsøy på 1300-tallet. En vet at kirken (figur 30) sto et stykke nord for den nåværende driftsbygningen på planteskolen. Stedet kalles “kjerringbakken”, som kan komme av at damene samles her før de gikk i kirken. Det er ikke funnet spor som kan vise hvor kirken har stått, men rester etter kister som er funnet nedenfor bygningene på gården tyder på at det var her gravplassen var (Saure, 2012). Dette samsvarer med at i Riksantikvarens kulturminnedatabase (Riksantikvaren, 2009) ligger et kirkested registrert på Brandsøy. Kirken ble trolig flyttet til Svanøy på 1300-tallet (Stavang, 1999).

Brandsøy gård

På Brandsøy vitner bakkemurer (minne 21.2, vedlegg 10.7) og oppdyrket mark om at jordbruk har vært en viktig næring, i tillegg til hovednæringen som var fiske. Ved det SEFRAK-registrerte naustet står et naust som er datert til 1700-tallet ved C-14-datering. Naustet er sammensatt av materialer fra flere bygninger, de eldste kan være fra 1500-tallet. Bygningen er senest bygget på i 2009 med nytt tak for å bevare bygget. I området med fulldyrket jord er det funnet spon fra båtbygging, og en tror naustet til et langskip kan ha stått her. På 16- og 1700-tallet var Brandsøy offisergård, og seinere har Brandsøy vært lensmannsgård. I delområdet er det fem hus og ett naust som er SEFRAK-registrert, de ble bygget av Ludvik Tyvoll. Bygningene er ikke helt originale da det er gjort utbedringer i nyere tid. De er bygget etter typisk vestlandsk byggeskikk med horisontalt panel og skråtak. De er del av det samme kulturmiljøet og har hatt sammenheng med gårdsdrift. Det er i dag ikke drift

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

av gården annet enn slått av marken i sør, og heller ikke dyrehold. Ved bygningene er det flere store, gamle eiketrær som er svært karakteristiske. (Saure, 2012)

Figur29. Oversikt over SEFRAK-registrerte bygninger øst i delområdet. (Norgeskart, 2012 d)

Bilde 30. Brandsøy gård, f.v. hus 1 og 2

Hovedhuset (figur 30 og hus 1 i figur 29) er bygget i 1820. Bygningen er bygget på i nyere tid for å kunne brukes som spiserom til planteskolen før nybygget kom. Det østre huset (hus 3) er bygget i 1828, og huset har vært tingstue og lensmannsbolig. Borgstova (figur 30 og hus 2) er fra midten av 1700-tallet og er dermed den eldste bygningen. Mer

nøyaktig årstall er ikke satt, men en venter på

resultater fra C-14-datering. Loftet på borgstova har vært brukt til arrest, og ryktet sier at Gjest Baardsen satt der, men klarte å rømme. Huset har også vært brukt som ungdomsskole, og møtepunkt for Brandsøy. Rundt 1915 ble den delen av gården som i dag er planteskole solgt til Kinn kommune. Den ble da brukt som “fattiggård”, et gamlehjem der eldre uten midler fikk bo. (Stavang, 1999)

Planteskolen

I 1920 kjøpte Bergen Skogselskap Brandsøy gård og i 1924 ble planteskolen etablert (Stavang, 1999). Planteskolen hadde stor betydning tidligere, og fungerte som et

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

samlingspunkt. Opptil 70 personer jobbet her totalt i sesongen. Før riksveien kom ble folk fraktet med båt herfra og inn til handelsplassen Florø. I 2003 ble golfbanen etablert på planteskolens arealer. Den ble plassert på dyrket mark, noe som førte til en endring i arealbruken. (Saure, 2012)

Det skal på et tidspunkt ha vært ulv i området, og den skal ha tatt livet av en ku på Gardflormyra.

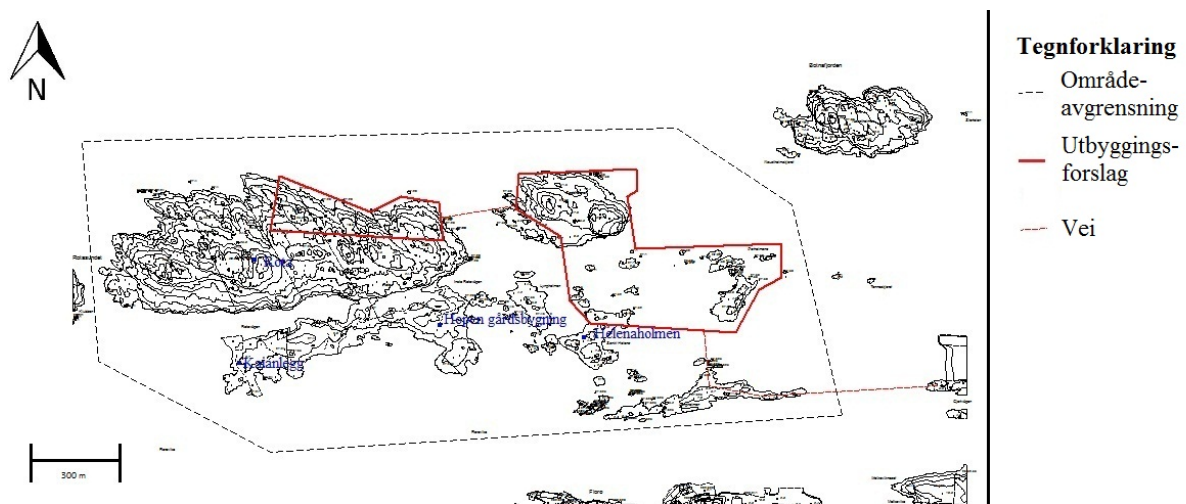
Stedsnavn

Det er to ulike teorier på opphavet til stedsnavnet Brandsøy. I tidligere tider var det en herse som bodde i området som het Brand, derav navnet Brandsøy. Den andre teorien bygger på at det var en bekk som rant åpent på berget, og lysforholdene kan ha gjort at vannet skinte og lyst opp som en brann. En topp bak huset mot sjøen kalles Hågane, som kommer av haugane, fordi punktet er det høyeste i delområdet. Gardflormyra har fått navn etter fjøset som sto her. Viken øst for planteskolen kalles Elveflata, Sørlandet og Leira. Navnene kommer trolig fra elven som rant her og av at området er leirete (Saure, 2011). Navnet Tusseura har to opphav. Det ene kommer av troen på tusser og troll, fordi de trodde det var her tussene oppholdt seg fordi steinene i fjøra kunne se ut som tusser som steg opp og ned av vannet ved flo og fjære (Hauge, 2012). En annen teori er at menn sto der etter kirketid og ventet på kvinnene som snakket til mennene deres ble tussete. Notaneset ble brukt til tørking av not, derav navnet. Abrahamsneset kommer av at det bodde en som het Abraham der før. Kneteberget kommer av knete som betyr å ro i motstøm. På Kneteberget var det motstrøm og derfor vanskelig å ro forbi. (Saure, 2012)

6 Konsekvensutredning - industriltak

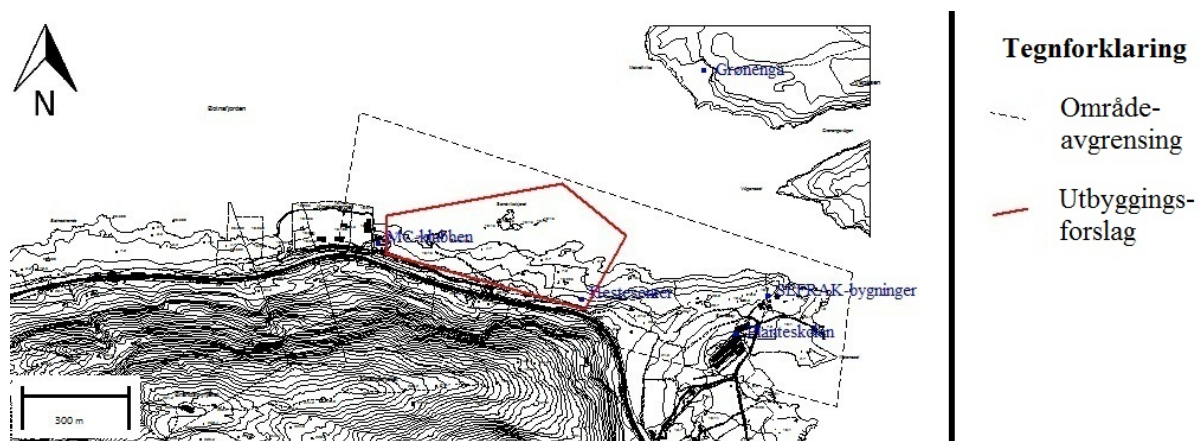
Formålet med konsekvensutredningene er å avgjøre i hvilket av de aktuelle delområdene industrien skal lokaliseres. Utredningene er basert på forhåndsbestemte utbyggingsforslag (figur 31 og 32) som er utarbeidet på bakgrunn av Flora kommunes egne utbyggingsforslag. Vi følger kommunens prosess, derfor vil vi i første omgang avgjøre lokalisering av industri. Lokalisering av industri prioriteres også fordi vi mener denne typen industri gir større konsekvenser for de vektlagte faktorene enn et gjennomsnittlig boligområde.

Utbyggingsforslaget (figur 31) avviker i liten grad fra forslag presentert av Flora kommune. Ved utbygging etter dette forslaget blir industrien minst mulig synlig fra Florø sentrum. Nord på Rota er det tatt hensyn til å beholde høydedraget for å skjerme Florø fra industriområdet.

Figur 31. Utbyggingsforslag Rota

Utbyggingsforslaget (figur 32) omfatter videre utbygging østover fra det eksisterende industriområdet. Vi har ikke tatt stilling til utbygging på Grønenga fordi vi ikke har gjort feltarbeid her. Utbyggingsforslaget begrenser inngrepene til ett landskapsrom ved at en eventuell utbygging skjer på den nordvestlige delen av området. Dette landskapsrommet har ikke kulturhistoriske verdier og i tillegg er det allerede utbygget industri her. Om en samler industriinngrep vil dette påvirke et mindre totalareal enn om utbyggingene var oppstykket på flere lokaliteter.

Figur 32. Utbyggingsforslag Brandstøya

6.1 På Rota

Vurdering

Kulturhistoriske verdier. Konsekvensgrad: -1

Ved en utbygging etter utbyggingsforslaget (figur 31) vil kulturminnene beskyttes mot direkte inngrep, men de kan bli visuelt påvirket av industrien. I Rapport fra kulturhistorisk registrering (vedlegg 10.2) er minnene gitt lav egenverdi, men de bør fortsatt beskyttes mot inngrep og visuell påvirkning på grunn av betydningen de samlet har for Florø by sin historie og identitet.

Biologisk mangfold og naturverdier. Konsekvensgrad: -1

Det er ikke registrert særegne biologiske verdier på Rota, men mellom holmene i øst er det et område som brukes som vinterbeite for sjøfugl. Det er usikkert hvor stor betydning dette området har, og hvilke typer sjøfugl som beiter her. En utfylling mellom holmene vil få konsekvenser for dette området, og det må derfor gjøres marinbiologiske undersøkelser før byggetiltak.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Landskapsbilde. Konsekvensgrad: -2

En utbygging på Rota vil endre opplevelsen av landskapsbildet. Sett fra Florø sentrum er landskapsrommet rundt Rota tilsynelatende uberørt. Utbyggingene i øst ved Ankerløkken og Botnaneset, som ligger i samme landskapsrom, er ikke fremtredende fra Florø sentrum.

Når en kommer til Florø sjøveien vil et industriområde her være dominerende.

Identitet. Konsekvensgrad: -2

Rota og holmene rundt er et landemerke sett fra Florø sentrum, og en del av et kystlandskap og et landskapsbilde som er identitetsskapende. Sildefisket har vært viktig for Florøs historie, og Rota var en del av dette. Det finnes enda tydelige spor etter denne perioden på Rota i dag.

Næringsutvikling. Konsekvensgrad: -2

På Rota er det begrenset med areal, noe som er en utfordring med tanke på eventuelle utvidelser av industriområdet i fremtiden.

Vei, vann og avløp, elektrisk nett. Konsekvensgrad: -2

Det er ingen infrastruktur på Rota, noe som er et grunnleggende behov ved industrivirksomhet. En utbygging av infrastruktur vil være en stor investering og spesielt utbygging av vei vil føre til store landskapsinngrep. Infrastruktur vil på en annen side gjøre Rota mer tilgjengelig.

6.2 På Brandsøy

Vurdering

Kulturhistoriske verdier. Konsekvensgrad: -1

Landskapsrommet i øst bør bevares på grunn av de viktige kulturhistoriske verdiene her, og fordi det er uberørt av industri. De kulturhistoriske verdiene kan bli visuelt påvirket, men vil ikke bli direkte berørt av en eventuell utbygging i vest slik det er etter planen.

Biologisk mangfold og naturverdier. Konsekvensgrad: -1

Planteskolens prøvelfelt for svartor bevares. I området der en eventuell utbygging vil skje er det i dag skog av særs høy bonitet. Skogen har redusert verdi fordi det er flere forekomster av denne typen i Florø og fordi den inneholder plantet gran. Utbyggingsområdet fungerer ikke som korridor mellom kulturmarken rundt SEFRAK-bygningene og eventuelle andre lignende

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

kulturmarker. Kantsone mellom kulturmarken og industriområdet må beholdes.

Landskapsbilde. Konsekvensgrad: -1

Utbyggingsplanen begrenser inngrepene til ett landskapsrom. Ved samling av inngrep må en ta hensyn til å bevare grøntkorridorer for blant annet hjortetrekk.

Fritid og rekreasjon, barn og unge. Konsekvensgrad: -2

En eventuell utbygging etter vårt forslag vil endre arealbruken i området rundt badeplassen ved Sandviksskjæret, MC-klubben og hestesenteret. Hestesenteret og badeplassen er i dag brukt av barn og unge.

Grunneierinteresse. Konsekvensgrad: -2

Grunneier er negativt innstilt til industriutbygging, men er realistisk og forstår at næringsutviklingen krever nye arealer og at Brandsøy er et egnet område.

Identitet. Konsekvensgrad: -1

Planteskolen og golfbanen er kjent i lokalmiljøet og bidrar til å gi stedet identitet. Opplevelsesverdien av disse kan bli endret ved eventuell utbygging.

Næringsutvikling. Konsekvensgrad: +2

I området er det gode muligheter for videre utviding av industriområder mot Grønenga i øst og Terøya i nord. Brandsøy er også en naturlig forlenging av det eksisterende industriområdet på Botnastranda. Utvidingen av industri er generelt positivt for sysselsettingen i Florø.

Vei, vann og avløp, elektrisk nett. Konsekvensgrad: +2

Vurdering av infrastruktur er gjort på bakgrunn av om det er eksisterende infrastruktur eller ikke. I området er det vei, elektrisitet og vann og avløp. Utredning av kapasitet og eventuelle kostnader ved utbygging er ikke gjort grunnet mangel på kunnskapsgrunnlag.

6.3 Resultat

Konsekvensutredningen viser at industriutbyggingen bør legges til Brandsøy.

På Brandsøy er det i dag et eksisterende industriområde, mens det på Rota er uberørt natur. Åpner man for industriutbygging på Rota vil sumeffekten av industriområdene bli større enn ved en utviding på Brandsøy. Rota er et landemerke sett fra Florø sentrum, og industri her vil påvirke opplevelsen av byen. Utbygging av infrastruktur på Rota vil være et inngrep som får store konsekvenser for landskapsbildet.

De kulturhistoriske verdiene bevarer i begge områdene, men på Rota vil den visuelle påvirkningen være sterkere enn på Brandsøy.

Naturforhold har også vært med i vurderingen, men grunnet at det ikke er særegne biologiske faktorer i noen av områdene har ikke naturforhold vært avgjørende.

7 Bevaring av kulturhistoriske verdier på Rota

På Rota er ikke minnene verdifulle materielt sett, men helheten og den kulturhistoriske kildeverdien gjør de bevaringsverdige. På bakgrunn av drøftingen i kapittel 3 ”Kulturhistoriske verdier” har vi konkludert med at den beste løsningen er å verne kulturminnene ved bruk av hensynssone bevaring i plan- og bygningsloven. Det vil tilrettelegges for aktiv bruk av dem. I hovedsak vil kulturminner som kan sees i sammenheng med hverandre og kulturminner med høy kildeverdi, vernes. Kulturminner påvirkes av omgivelsene, derfor bør kulturmiljøet rundt kulturminnene vernes. Endres dette kan opplevelsen og verdien av kulturminnet svekkes.

Bevaring i samfunnsutvikling

På Rota kan bevaring av de kulturhistoriske verdiene gjøre stedet attraktivt å reise til for lokalbefolkningen. Dette er en god mulighet til å øke kunnskapsnivået og dermed også identitetsfølelsen til befolkningen i Florø. I tillegg kan kulturminnene fungere som et positivt element i boligområdet, som gir særpreg og fellesskap blant beboerne.

Fredning eller vern?

Kulturminnene på Rota er ikke av spesiell arkitektonisk verdi, som er et kriterium for fredning etter kulturminneloven. Kulturminnene her er fra nyere tid, og er vanlige for kystområdene. Bevaring etter plan- og bygningsloven er en fleksibel form for vern, og kan dermed tilpasses situasjonen rundt det enkelte kulturminnet. I tilfellet på Rota er kulturminnene av ulik verdi, og en form for bevaring der en kan sette ulike bestemmelser for de ulike minnene kan være gunstig i denne situasjonen. Derfor velger vi å verne kulturminnene etter plan- og bygningsloven.

Vern gjennom bruk

Vi velger å oppfordre til bruk av kulturminnene på Rota. Vi mener dette gir verdi til de kommende beboerne på Rota, i tillegg til de som bor i områdene rundt. Kulturminnene som finnes på Rota har ikke stor materiell verdi. Derfor er det ikke en risiko å utsette kulturminnene for slitasje så lenge de vedlikeholdes ved behov. Et forsøk på å bevare gjennom bruk vil være positivt i forhold til å skaffe erfaringer på området. Bevaring av kulturminner krever vedlikehold. Ved å legge opp til bruk blir vedlikeholdsarbeidet mer ressursøkonomisk. Det er mer fornuftig å legge ressurser, både med tanke på arbeidskraft og økonomi, i anlegg som er i bruk enn i anlegg som står ubrukt.

7.1 Detaljreguleringsplan - Rota

7.1.1 Formål

I henhold til plan- og bygningsloven § 12-8 utarbeides detaljreguleringsplan for planområdet Rota i Flora kommune.

I takt med utviding av industrivirksomhet i Florø øker også behovet for boliger. For å møte dette behovet reguleres sørsiden av Rota derfor til boligformål. Det er lagt til rette for 20-30 boligtomter.

De grunnleggende målene bak planen er at området skal være naturlig, det skal fokuseres på kulturhistoriske verdier, på å bevare utsikten mot Rota fra Florø sentrum og å unngå større landskapsår ved utbygging av området. Videre er det ønske om å opprettholde offentlig tilgang til strandsone og kulturminner, men også privatliv for beboerne. Det er lagt opp til at boligområdet skal være bilfritt.

Området er i dag lite brukt. Dette er en trend vi ønsker å snu ved å gjøre området tilgjengelig og attraktivt for friluftsliv. Ved å sette fokus på de kulturhistoriske verdiene ønsker vi også å skape identitet og å øke engasjement rundt lokalhistorien blant befolkningen i Florø.

7.1.2 Forhold til overordnet plan

I kommunedelplan for Florelandet Brandsøy 2006 - 2018 er området lagt ut til LNF-område. Det er ikke satt særlige bestemmelser for området. (Flora kommune, 2007)

7.1.3 Omtale av planområdet

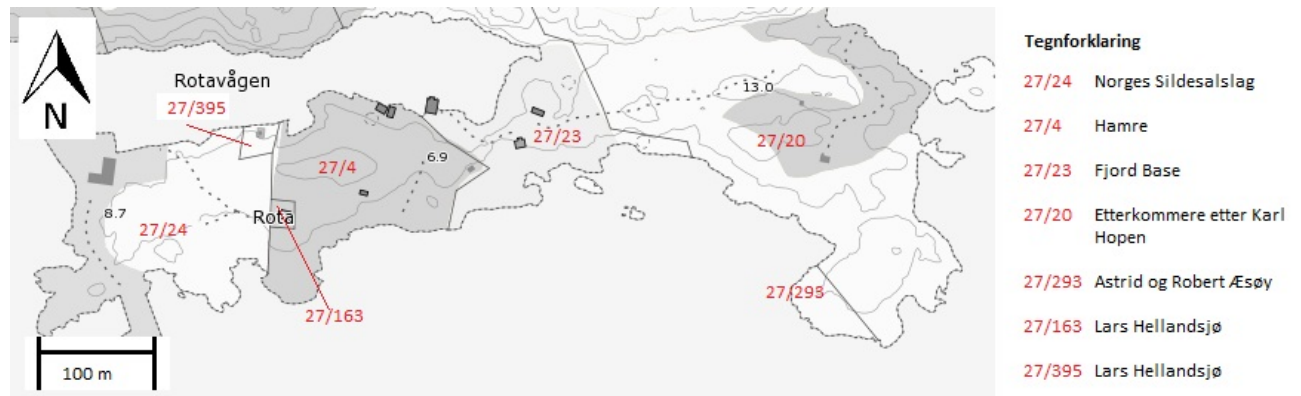

Figur 33. Planavgrensning.

Rota er en øy omtrent 600 meter nord for Florø sentrum. For mer detaljert omtale se landskapsanalyse av Rota kapittel 5.1. Planområdet er 113,8 daa stort, og omfatter den søndre delen av Rota (figur 33).

7.1.4 Eiendomsforhold

Figur 34. Eiendomsforhold. (Norgeskart, 2012 e, Espeset 2012 b)

7.1.5 Konsekvensutredning

Planen faller inn under pbl § 3 bokstav d - detaljreguleringer som innebærer endringer av kommuneplan eller områderegulering, og må derfor vurderes i henhold til § 4. Ifølge § 4 bokstav a, d og f krever tiltaket konsekvensutredning. (Forskrift om konsekvensutredninger, 2009)

Formålet med denne konsekvensutredningen er å kartlegge egnede og uegnede områder for utbygging i delområdet Rota. Det er store topografiske variasjoner mellom nord og sør, noe som gjør det naturlig at disse områdene vurderes opp mot hverandre.

Kulturhistoriske verdier. Konsekvensgrad: -1

Ved utbygging av boligområde sør på Rota vil det måtte tas stilling til hvilke kulturminner og kulturmiljø som skal bevares.

Biologisk mangfold og naturverdier. Konsekvensgrad: -1

Det er ikke registrert særegne biologiske verdier på Rota, men mellom holmene i øst er det et område som brukes som vinterbeite for sjøfugl. Det er usikkert hvor stor betydning dette området har, og hvilke typer sjøfugl som beiter her. Skal en bygge ut i dette området må det foretas marinbiologiske undersøkelser i forkant. Strandsonen bør bevares i størst mulig grad for å ivareta biologiske verdier. Plantet gran er en fremmed art som kan være en trussel for de naturlige artene.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Landskapsbilde. Konsekvensgrad: -2

Ved utbygging i nord vil landskapsbildet påvirkes og de naturlige linjene i landskapet brytes. Sett fra Florø sentrum er landskapsrommet rundt Rota tilsynelatende uberørt. Industrien øst i landskapsrommet ved Ankerløkken og Botnaneset er ikke fremtredende sett fra Florø sentrum.

Fritid og rekreasjon. Konsekvensgrad: +2

Det er i dag liten bruk av Rota og holmene rundt, bortsett fra noe kajakkpadling. En utbygging på Rota kan føre til bedre tilrettelegging for friluftsliv og rekreasjon, forutsatt at strandsonen fortsatt holdes åpen for offentligheten og at det legges til rette for friområder og lekeplass.

Grunneierinteresser. Konsekvensgrad: -1

Fjord Base AS eier tomt 27/23, og ønsker utbygging av industri på Rota. Etterkommere etter Karl Hopen eier tomt 27/20 og ønsker utbygging av boligområde på sørsiden av Rota, mot Florø (figur 34). (Firdaposten, 2011)

Identitet. Konsekvensgrad: -1

Rota og holmene rundt er et landemerke sett fra Florø sentrum, og en del av et identitetsskapende kystlandskap og landskapsbilde. Sildefisket har vært viktig for Florø historie, og tydelige spor etter denne perioden finnes på Rota. Utbygging må skje på premisser som bevarer utvalgte kulturminner og Rotas særpreg.

Vei, vann og avløp, elektrisk nett. Konsekvensgrad: -2

I dag er det ingen utbygd infrastruktur på Rota, noe som er en forutsetning for boligbebyggelse. Vei vil gjøre Rota mer tilgjengelig. Samtidig vil en utbygging av infrastruktur være en stor investering og kreve store inngrep som vil være synlige i landskapsbildet.

Konklusjon og anbefalinger

Konsekvensutredningen viser at områdene sør på Rota er best egnet for utbygging. Dette er fordi en utbygging på sørsiden ikke vil bryte med de naturlige linjene i landskapet. Utbygging på høydedraget nord på Rota vil bryte øyens silhuett. Bygninger bør derfor ligge lavt i terrenget og følge de naturlige landskapsformene. Det anbefales ikke å bygge ut mellom

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

holmene da dette krever utfylling av areal som er vinterbeite for sjøfugl. Strandsonen har biologisk verdi og man bør derfor unngå utbygging her.

Det er ønskelig å unngå veiforbindelse til Rota i første omgang, da dette vil være et omfattende inngrep. Ved utbygging på sørsiden må det tas hensyn til de kulturhistoriske verdiene (vedlegg 10.2 og 10.5). For å ivareta identiteten til stedet bør disse integreres i boligområdet ved bruk av hensynssoner i plan- og bygningsloven. Det bør legges opp til friluft- og rekreasjonsområder.

7.1.6 ROS-analyse

Etter utført ROS-analyse (vedlegg 10.4) er det behov for videre utredning av fem potensielle risikoforhold:

Vind/ekstremnedbør

Prognosene for Sogn og Fjordane i 2050 tilsier at nedbør kan øke med 1,5 % til 19,6 %. Temperaturer kan øke med 1,2 °C til 2,5 °C (Miljøverndepartementet, 2009). Fra 2000 til 2050 er det forventet en havstigning på 21 cm (kan avvike med -8 til +14 cm). Fra 2000 og 2100 er det forventet en havnivåstigning på 70 cm (kan avvike med -20 til +35 cm). (Vasskog et. al., 2009). Tomter bør tilpasses havnivåstigning.

Radon

Berggrunnen på Rota har normalt ikke høye verdier av radon (Høst, 2012).

Natur

Vegetasjon i kystlandskap er sårbar for gjengroing. Det bør gjennomføres tiltak for å opprettholde den opprinnelige vegetasjonen.

Kulturminner

Utbygging kan påvirke kulturmiljøene. Kulturminnene som er vurdert til å være bevaringsverdige vil beskyttes ved bruk av hensynssone for bevaring av kulturmiljø, pbl §12-6 jfr. §11-8 bokstav c.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Skog/lyngbrann

Det er potensiell fare for lyngbrann i området. Det bør legges opp til brannsikringstiltak.

7.1.7 Prosess

Vi har vurdert fire planutkast i planprosessen.

Planutkast 1

Figur 35. Planutkast 1.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Planforslaget omfatter 21 tomter (figur 35). Det er adkomstvei til småbåtanlegg i nordvest og nordøst. Tomtene i nordvest er det lagt opp til leiligheter, ellers er tomtene eneboligtomter. Det er hensynssone for bevaring av kulturmiljø midt i området og i øst. I en vik i nord og to vik i sør er det lagt opp til friområde med bademuligheter. Kaien i sør er ankomstkai. Det er ikke lagt opp til opparbeidet lekeplass. Den eksisterende fritidsboligen er inkludert i planen med uendret formål. Nesten alle tomtene ligger i hundremetersbeltet til sjø. Et belte i strandsonen er bevart for allmenn ferdsel.

Virkning av planutkastet

Tomtene er samlet i to områder, noe som er en fordel med tanke på landskapsinngrep. Innenfor områdene er tomtene plassert spredd. Dette fører til privatliv for beboerne, men det fører også til mer arealbruk. Skogen forsvinner på sørsiden av veien, noe som er positivt for å hindre spredning. Det kan være en utfordring å bygge ut nausttomtene på grunn av bratt terreng.

Planutkast 2

Figur 36. Planutkast 2.

Planforslaget omfatter 22 tomter (figur 36). Flere veislynger binder tomtene sammen og sikrer god tilgjengelighet til store deler av planområdet. Tomtene i strandsonen er lagt opp til leiligheter, ellers er tomtene eneboligtomter. Det er hensynssone for bevaring av kulturmiljø midt i området og i øst. Det er lagt opp til friområde. Kaien i nord er ankomstkai og det legges

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

opp til en tomt med formål tilknyttet ferjekaien. Kaien i sør fjernes. Det er en lekeplass og småbåtanlegg ved kaien i nord. Den eksisterende fritidsboligen er inkludert i planen med uendret formål. Nesten alle tomtene ligger i hundremetersbeltet til sjø. Et belte i strandsonen er bevart for allmenn ferdsel.

Virkning av planutkast

Tomtene er samlet i fire områder. Planforslaget er arealkrevende med tanke på tomteplassering og vei. Skogen vil forsvinne på sørsiden av veien, noe som er positivt for å hindre spredning.

Planutkast 3

Figur 37. Planutkast 3.

Planforslaget omfatter 31 tomter (figur 37). En vei går langs strandsonen i sør. Det er lagt opp til store friområder rundt småbåtanlegget, og en større lekeplass nær det vestre boligfeltet. På de seks tomtene ved kaien i nordvest er det lagt opp til leiligheter, resten av tomtene er eneboligtomter. Det er hensynssone rundt kulturmiljø midt i området. Kaien i sør er ankomstkai. Ved kaien legges det opp til tomter med formål tilknyttet ferjekaien. Den eksisterende fritidsboligen er inkludert i planen med uendret formål. Nesten alle tomtene ligger i hundremetersbeltet ved sjø. Et belte i strandsonen er bevart for allmenn ferdsel.

Virkning av planutkast

Tomtene er samlet tett i to områder, noe som er en fordel med tanke på landskapsinngrep.

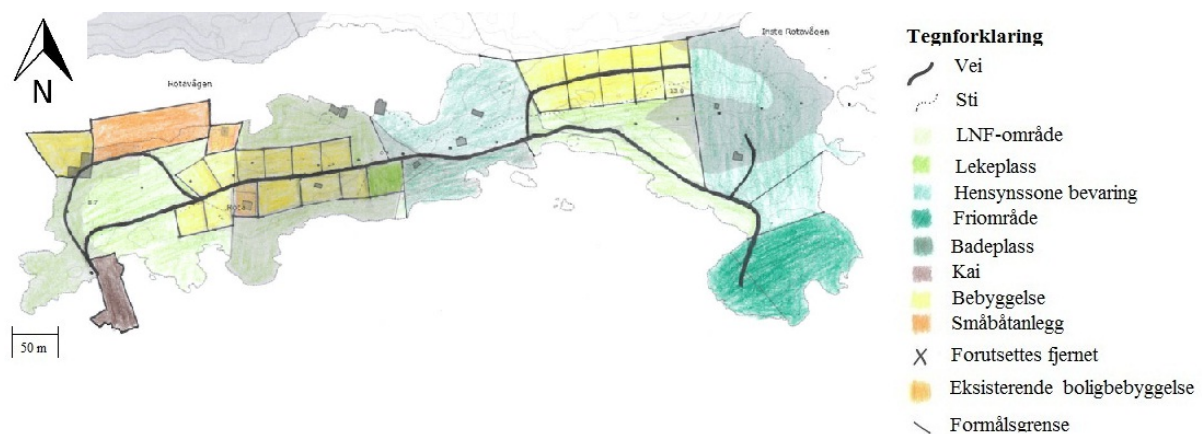
Småbåtanlegget ligger vendt mot Florø sentrum og vil kunne innebære en endring av landskapsbildet. Områder med opprinnelig kystvegetasjon er lagt til boligformål til fordel for områder med plantet gran.

7.1.8 Beskrivelse av endelig planforslag

Følgende er planlagt for å følge opp forhold avdekket i konsekvensutredning.

Utbygging av planen forutsetter at:

- en eller to utbyggere tar seg av bygging og salg av eiendommene.
- båtrutene i Florø endres til å gå innom Rota.
- kaien i sør oppgraderes.
- kommunen overtar vedlikehold av veier fra utbygger.
- vann og avløp, elektrisitet og vei bygges ut.
- alle tomter skal ha bilparkering i Florø sentrum, i tillegg til gjesteplasser.

Figur 38. Endelig planutkast.

Boligtomter

Planforslaget omfatter 22 tomter der 21 reguleres til eneboliger og en til leiligheter. Det er ønskelig at B1 og B2 bygges ut først, og deretter B3 etter behov. B1 ligger høyt i terrenget for å unngå at de ligger for nær sjøen. Rotas silhuett bevares fordi åsen i bakgrunnen er høyere. Det er lagt opp til tomter av en slik størrelse at tett bebyggelse unngås og det naturlige preget bevares. Det er ønskelig at B2 har et maritimt preg. 40 % av boligene skal være universelt utformet, utbygger må ta stilling til hvilke tomter dette skal gjelde.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Byggegrensen er satt til åtte meter fra senterlinje i vei selv om veien ikke har biltrafikk. Dette er gjort med tanke på eventuell veiforbindelse til Rota i fremtiden. På B2 er det ikke er satt byggegrense mot sjøen, ellers er byggegrense satt til fire meter fra tomtegrense. BYA er satt med tanke på tomtestørrelse, synlighet i terreng og type bolig.

Tomtene er samlet med tanke på landskapsinngrep, sosiale faktorer, infrastruktur og videre utbygging. Det vil være så og si umulig å ta hensyn til hundremetersbeltet da store deler av planområdet ligger i denne sonen. Det legges opp til at man i størst mulig grad holder strandsonen åpen for offentligheten. Byggegrensen mot sjø er klarert gjennom konsekvensutredningen. Planområdet ligger i den minst strenge sonen for utbygging i hundremetersbeltet i Norge.

Tomter er plassert der det i dag er granskog. Dette vil føre til at store deler av den forsvinner. Den opprinnelige kystvegetasjonen er i størst mulig grad bevart.

Infrastruktur og tekniske anlegg

Det er tilkomstvei til alle tomtene. Veien er tre meter bred inkludert grøft, og er beregnet på gang- og sykkeltrafikk. Likevel har veien en standard som tillater anleggstrafikk og ellers lastebiltrafikk i spesielle situasjoner. Under anleggsarbeidet ville det være hensiktsmessig om veien var bredere, men det er ikke ønskelig å ha en bredere vei i det etablerte boligområdet. Det er lagt opp til turveier utenom hovedveiene, disse er en meter og halvannen meter brede. Det er ikke lagt inn avkjørsel til tomtene fordi det ikke vil bli biltrafikk.

Videre planlegging av vei skal være en del av detaljprosjekteringen, sammen med annen infrastruktur. Veien i plankartet er lagt slik at den delvis følger eksisterende stier, ellers er det tatt hensyn til høydekurver. Vi har valgt to forskjellige løsninger på snuhammerne. Hammeren i øst er bredere enn hovedveien og på hammeren i vest er buen slakkere enn en vanlig sving, for å gjøre det lettere for større biler å snu.

Det er lagt opp til båttransport. Det er realistisk å satse på dette fordi det er flere lokale rutebåter i området rundt Florø som kan gå innom Rota. Småbåtanlegget er tenkt til flytebrygge. Veitilkomst er vurdert, men er ikke gått videre med i planen.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Under utbyggingsperioden må det være mulig å legge til med ferje slik at man får i land nødvendige anleggsmaskiner. Kaien må derfor opprustes til å tåle dette. Før utbygging må det avklares om lokale båtruter kan legge et stoppested til Rota. Om dette ikke kan gjennomføres må egen båtrute opprettes.

Det er lagt opp til utbygging av nettverk for vannbåren varme med sjøvann som varmekilde. Det anbefales å sjekke mulighet for grunnboring til drikkevann. Om dette ikke er gjennomførbart kan vannledning fra Florø vurderes. Det anbefales slamavskiller for kloakk og avløp. Anlegg for vann, avløp og elektrisitet legges på havbunnen.

Rekreasjon og fritidsområder

Det er lagt opp til felles lekeplass og offentlig badeplass. For å oppfylle målet om å sikre allmenn tilgang til strandsonen, men samtidig gi gode muligheter for privatliv for beboerne, er tomtene plassert et stykke fra strandsonen. På odden sørøst i området er det offentlig friområde hvor det kan legges til rette for friluftaktiviteter og rekreasjon.

I første omgang er det lagt opp til at kommunen har ansvar for vedlikehold og skjøtsel på friområdene. Det er også mulig at en privat aktør gjør dette.

Hensynssoner

Det er lagt hensynssone bevaring rundt to kulturmiljøer. Hensynssone H570_1 verner et miljø med et bolighus, fjøs, sjøbu og kulturmark. Hensynssone H570_2 verner grunnmurer og det omkringliggende kulturmiljøet på grunn av den kulturhistoriske kildeverdien. De kulturhistoriske verdiene av høyest verdi er lagt i hensynssone (vedlegg 10.2).

Kulturhistoriske verdier i bruk

For å følge opp konklusjonen fra kapittel 3.4 "Vern gjennom bruk" kommer vi med anbefalinger for gjennomføring av vern gjennom bruk av kulturminnene. For mer bakgrunnsinformasjon se kapittel 3 og vedlegg 10.2.

Kaianleggene vest i området brukes som kai og til utbygging av leiligheter. Det er tenkt at kulturmiljøene i hensynssonene kan brukes aktivt som samlingsplass og kunnskapskilder. Dette kan oppnås ved å lage en historisk tursti i kulturmiljøet i øst. I kulturmiljøet i vest kan det være aktuelt å legge til rette for bruk av sjøbuen til fellesareal for beboerne, og å bruke

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

kulturmarken til beite for villsau som på andre øyer i Florø. For å oppnå dette kan en for eksempel legge opp til bruk av sjøbuer som samlingsplass, legge til rette for bruk av kulturmark til rekreasjon og sette i stand kulturminner for å øke kunnskap og interesse. Bruk forutsetter ikke at minnene må brukes til det opprinnelige formålet eller på den opprinnelige måten. Det vil på Rota være positivt å bruke eksisterende kaianlegg fordi det er ressurskrevende å bygge nye kaier på nytt. Det vil kreve noe oppgraderinger av kaiene, men grunnfundamentet er allerede på plass.

LNF-områder

Områder som ikke er tillagt nye formål vil forbli LNF-områder.

7.1.9 Virkning av endelig planforslag

Tomtene er samlet i to utbyggingsområder for å medføre minst mulig landskapsinngrep. Der veien ikke er adkomstvei er den gjort så smal som mulig for å ikke bruke unødvendig mye areal. Store arealer er dekket av hensynssone, noe som kan begrense muligheter for videre utviding av boligområdet på sikt. Tomtene på B3 er plassert i en fordypning i landskapet.

Det er en fordel om en eller to utbyggere tar seg av utbyggingen. Dette er trygghet fordi en kan vente med utbygging til et visst antall tomter er solgt. Skal en boligutbygging på Rota være realistisk må man vite at et gitt antall tomter blir bygget ut før man etablerer tekniske anlegg og infrastruktur her.

Den tette granskogen midt i planområdet fjernes for å åpne landskapet og bidra til å hindre videre spredning av gran i området. Det opprinnelige kystlandskapet vest i området bevares. Det er i tillegg en fordel å unngå utbygging på høydene.

7.1.10 Retningslinjer

Retningslinjer ved bruk og bevaring av kulturminnene:

- Det oppfordres til at retningslinjer satt i ”Kommunedelplan for Florelandet Brandsøy 2006-2018” følges (Flora kommune, 2007).

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

- Frivillige og lokale bør inviteres med i arbeidet fordi de kan bidra med kunnskap og fordi det bidrar til forståelse for kulturminner som fellesgode og identitetsskapende element (Riksantikvaren, 2011).

7.1.11 Illustrasjoner

Figur 39. Rota sett mot nord.

Figur 40. Den eksisterende fritidsboligen og kaien i sør. Sett mot nordøst.

Figur 41. Utsikt mot Florø sentrum fra midt i planområdet

7.1.12 Bestemmelser

Følgende bestemmelser er satt etter pbl §12-7 nr. 1 – 14.

§12-7 nr. 1

B1 – tomter til enebolig

B2 – tomter til leiligheter

B3 – tomter til enebolig

F1 – eksisterende fritidsbolig

N1 – eksisterende naust

SA1- småbåtanlegg

Bygninger skal ha liggende panel og dempede, naturlige farger.

§12-7 nr. 2

Det bygges helårsboliger med boplikt.

På SA1 skal det ikke være utfylling i sjø.

§12-7 nr. 4

40 % av boligene må ha universell utforming.

Alle kommunalt driftete anlegg må ha universell utforming, dette inkluderer gruslagte adkomstveier.

Veistandarden skal være tilfredsstillende. Med dette menes å møte standard for anleggstrafikk og lastebiler.

§12-7 nr. 5

For B1, B3 og F1 er maks mønehøyde på hovedbygning syv meter, beregnet ut i fra kotehøyde.

For B2 er maks mønehøyde på hovedbygning ni meter, beregnet ut i fra kotehøyde.

For tilbygg på N1 er maks mønehøyde fire og en halv meter, beregnet ut i fra kotehøyde.

Maks mønehøyde på øvrige bygninger er tre og en halv meter, beregnet ut i fra kotehøyde.

Takvinkelen skal være mellom 30° og 40°, og det må være lik takvinkel for alle bygg innenfor tomten.

Maksimum verandastørrelse er 22 m².

§12-7 nr. 6

Kulturhistoriske verdier innenfor hensynssoner skal restaureres og bevares. Det settes krav til utarbeiding av skjøtselsplan.

§12-7 nr. 7

Småbåtanlegget må ha minst en båtplass per tomt i tillegg til gjesteplasser.

§12-7 nr. 8

Alle boliger må kobles på nettverk for vannbåren varme, jfr. pbl § 27-5.

§12-7 nr. 10

Lekeplass og gangveier skal være opparbeidet før boligene tas i bruk.

Infrastruktur med tilfredsstillende standard må etableres før utbygging starter, jfr. pbl §12-4 nr. 4.

Det skal bygges ut nettverk for vannbåren varme før utbygging starter.

Boligområdene må tilknyttes eksisterende renovasjonssystem i Florø.

Boligutbygging starter i område B1, for deretter å fortsette på B2 også B3.

§12-7 nr. 12

Det må gjøres arkeologiske undersøkelser etter eldre tids kulturminner før en eventuell utbygging

§12-7 nr. 14

Veier og friområder inkludert badeområdet og lekeplassen er kommunalt.

7.1.13 Vurdering

Det er lagt opp til at en eller to utbyggere skal bygge ut og selge tomtene. På denne måten får en tidlig en pekepinn på hvor populært området blir før infrastruktur etableres. Det er også positivt med større utbyggere for å få kontroll på byggestil og for å samle anleggsarbeid tidsmessig. Store utbyggere vil derimot i noen tilfeller føre til at det er vanskeligere å få solgt tomter fordi mange har ønske om å bestemme fritt hvordan huset deres skal se ut. Det kan også føre til ensformig byggeskikk.

Veitilkomst er vurdert, men ikke gått videre med i planen av flere grunner. Det utgjør en risiko å bygge ut vei før tomtene selges. Bygger man vei og ingen bygger ut tomtene vil man få en areal- og kostnadskrevende veistrekning som ikke blir brukt. Skal det være vei med bro mellom Rota og Botnaneset vil det i stor grad påvirke landskapsbildet og føre til irreversible inngrep på holmene rundt Rota. En bro fra Florø sentrum til Rota er uaktuelt da vi ønsker minst mulig inngrep nær sentrumsområdene. Det vil også være problematisk med tanke på skipstrafikk inn til verftet. Planen er realistisk på tross av manglende veiforbindelse. Det er flere veiløse samfunn på øyene omkring Florø og derfor et eksisterende båtrutenett. I tillegg er dette et unikt område som er landlig men sentralt.

I innledningen til planen anbefales det at kulturminner som vernes skal sees i sammenheng med andre kulturminner og omgivelsene. Dette er gjennomført i planen ved at hele kulturmiljøer er bevart i hensynssoner for å ivareta helheten kulturminnene skaper og verne omgivelsene rundt dem.

9 Kildeliste

9.1 Litteratur

Bryggen i Bergen (2012) *Wikipedia* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<http://no.wikipedia.org/wiki/Bryggen_i_Bergen> [Nedlastet 23. mars 2012].

Byggteknisk forskrift (2010) *Forskrift om tekniske krav til byggverk*. Fastsatt ved kgl.res. 26. mars 2010 nr. 489 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 71 om plan- og bygningsloven

Bø, J. T. 14. mars 2012. Intervju.

Dale, T. 25. april 2012. Intervju.

Dalen, T. G. (2010) *Bevaring gjennom bruk - en problemfri utvikling for kulturminneforvaltning?* Masteroppgave, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim.

Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren (2010) *Landskapsanalyse. Framgangsmåte for vurdering av landskapskarakter og landskapsverdi*. Oslo, Direktoratet for naturforvaltning og Riksantikvaren.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (2005) *GIS i samfunnssikkerhet og arealplanlegging, Vestlands-prosjektet, Veileder*. Tønsberg, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Espeset, A. 14. mars 2012 a. Intervju.

Espeset, A. (anders.espeset@flora.kommune.no), 16. mars 2012 b. *Grunneiere Rota*. E-post til I. Faller (ifaller@hotmail.com)

Espeset, A. (anders.espeset@flora.kommune.no), 29. mars 2012 c. *Boligsituasjon*. E-post til I. Mjøs (ida.m.89@hotmail.com)

FINN.no AS (2012) *Prisutvikling* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.finn.no/finn/realestate/pulse?areaId=20254>> (søkeord: Bergen og Flora) [Nedlastet 27. mars 2012].

Firdaposten (2011) *Vil vente med Rota-sal* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.firdaposten.no/lokalnytt/article5486337.ece>> [Nedlastet 9. april 2012]

Fjord Base (2010) *Om Fjord Base* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.fjordbase.no/web/ForsyningsBasen.nsf/AVWeb/OmBasen.htm?OpenDocument&RestrictToCategory=Om%20basen>> [Nedlastet 27. mars 2012].

Flora Hamn og Næring KF. (2005) Frå sildeby til laksesenter. *Flora den komplette havbrukskommunen*, august 2005, s. 3.

Flora kommune (2007) *“Kommuneplanens arealdel - Kommunedelplan for Florelandet*

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Brandsøy 2006-2018". Florø, Flora kommune.

Flora kommune (2011) "*Planprogram, områderegulering for Florelandet Nord*". Florø, Flora kommune.

Forskrift om konsekvensutredninger (2009) *Forskrift om konsekvensutredninger*. Fastsatt ved kgl.res. 26. juni 2009 nr. 855 med hjemmel i lov 27. juni 2008 nr. 71 om plan- og bygningsloven

Grytli, E. (2002) Ny bruk av verneverdige bygninger [Internett], SINTEF. Tilgjengelig fra: <http://www.metamorfose.ntnu.no/dok/Vernehensyn_i_ombyggingsprosjekter.pdf> [Nedlastet 27. mars 2012].

Gaarder, G. (red.) 2009. "*Biologisk mangfold i Flora kommune*". Miljøfaglig Utredning Rapport 2009:57.

Hauge, L., 26. januar 2012. Intervju.

Havretunet (2012) *Wikipedia* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://no.wikipedia.org/wiki/Havretunet>>. [Nedlastet 16. mai 2012]

Høst, J. (2012) *Radon - Hva, hvor og hva skjer?* [Internett]. Norges geologiske undersøkelse. Tilgjengelig fra: <http://www.ngu.no/upload/Arrangement/NGU-dagen%202010/Radon_Jan%20H%C3%B8st.pdf> [Nedlastet 11. mai 2012]

INC Gruppen (2011) *Om Fjord Base* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.incgruppen.no/web/fb.nsf/avweb/Omoss.htm?OpenDocument&RestrictToCategory=Om%20Fjord%20Base>> [Nedlastet 27. mars 2012].

INC Gruppen (2012) *Nytt stort baseområde klart til bruk* [Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.incgruppen.no/web/inc.nsf/avweb/Nytt-stort-baseomrade-klart-til-bruk.htm?OpenDocument&Expand=2.1&RestrictToCategory=Nyheter>> [Nedlastet 27. mars 2012].

Jansen, K., 12. mars 2012. Intervju.

Jensen, K. G. (kim@flora-krigshistorielag.com), 7. desember 2011. *Krigsminner*. E-post til I. Faller (ifaller@hotmail.com).

Kulturminneloven. (1978) Lov om kulturminner m.v. av 9. juni 1978 nr. 50.

Meteorologisk institutt (2012) *Været som var - Florø, Flora (Sogn og Fjordane)* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://www.yr.no/sted/Norge/Sogn_og_Fjordane/Flora/Flor%C3%B8/statistikk.html> [Nedlasta 19.mars 2012].

Miljøverndepartementet. (2005) *Leve med kulturminner*. St. meld. nr. 16 (2004-2005). Oslo, Miljøverndepartementet.

Miljøverndepartementet. (2009) *Klimautvikling i din region mot år 2100*. [Internett].

Tilgjengelig fra: <<http://www.regjeringen.no/nb/dep/md/kampanjer/klimatilpasning-norge-2/bibliotek/forskning/endelig-versjon-av-klima-i-norge-2100-li.html?id=578583>> [Nedlastet 11.05.2012].

Moen, A. (1998) *Nasjonalatlas for Norge: Vegetasjon*. Hønefoss, Statens Kartverk.

Nettverk for miljølære. (2012a) *Artstre: Teist (Cepphus grylle)* [Internett]. Tilgjengelig fra: <http://miljolare.no/data/ut/art/?or_id=3279> [Nedlastet 20. mars 2012].

Nettverk for miljølære. (2012b) *Artstre: Sjørørre (Melanitta fusca)* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<http://miljolare.no/data/ut/art/?or_id=1245> [Nedlastet 20. mars 2012].

Nettverk for miljølære. (2012c) *Hva vil vi bevare - og hvem gjør det?* [Internett].

Tilgjengelig fra: <<http://miljolare.no/tema/kulturminner/artikler/bevare-hva-hvem.php>> [Nedlastet 20. mars 2012].

Nordplan AS (2011) "*Flora kommune - Rota med tilhørende øygruppe*". Landskapsanalyse, 20. mai 2011

Norges geologiske undersøkelse. (2011) *Nasjonal berggrunnsdatabase*

[Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>> [Nedlastet 20. mars 2012].

Norges geologiske undersøkelse. (2011) *Nasjonal løsmassedatabase*

[Internett]. Tilgjengelig fra: <<http://www.ngu.no/kart/losmasse/>> [Nedlastet 20. mars 2012].

Norges vassdrags- og energidirektorat (2012) *Skrednett*. [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://skredatlas.nve.no/ge/Viewer.aspx?Site=Skredatlas&MapType=Steinsprang%20-%20aktsomhetskart>> [Nedlastet 19. mai 2012].

Norsk institutt for kulturminneforskning. (2012) *Kulturminner og samfunn* [Internett].

Tilgjengelig fra: <http://niku.no/no/by_og_landskap/kulturminner_og_samfunn/> [Nedlastet 19. mars 2012]

Norsk institutt for naturforskning. (2010) *Nina-data på kart*. [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.nina.no/Kartogdata/Datap%C3%A5kart.aspx>> [Nedlastet 20. mars 2012].

Norsk rikskringkasting. (2009 a) *Johan Schumann*. [Internett]. Tilgjengelig fra:

<http://nrk.no/sf/leksikon/index.php/Johan_Schumann> [Nedlastet 6. mars 2012].

Norsk rikskringkasting. (2009 b) *Kommunehistoria i Flora*. [Internett]. Tilgjengelig fra:

<http://www.nrk.no/sf/leksikon/index.php/Kommunehistoria_i_Flora> [Nedlastet 14. mars 2012].

Norsk rikskringkasting. (2009 c) *Sildeeventyret i Flora på 1950-talet*. [Internett].

Tilgjengelig fra:

<http://www.nrk.no/sf/leksikon/index.php/Sildeeventyret_i_Flora_p%C3%A5_1950-talet>
[Nedlastet 14. mars 2012].

Nypan, P. (2010) *Lønner det seg å satse på kulturminner?*. Kulturarven, nr. 51.

Omland, A., Berg, S. K., Mehren, A. & Eldal, J. C. (2007) *Kulturminneverdier i by mellom bevaring og byutvikling. Et kunnskapsgrunnlag*. NIKU rapport 19, 2007, Oslo, Norsk institutt for kulturminneforskning.

Plan- og bygningsloven (2008) *Lov om planlegging og byggesaksbehandling 27. juni 2008 nr. 71*

Puschmann, O. 2005 "Nasjonalt referansesystem for landskap. Beskrivelse av Norges 45 landskapsregioner." NIJOS-rapport 10/2005. Ås, Norsk institutt for jord- og skogkartlegging.

Riksantikvaren (2009) *Kulturminnesøk* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.kulturminnesok.no/>> [Nedlastet 7. mars 2012]

Riksantikvaren (2011) "Kulturminner i bruk - verdi, vekst og vern". Sluttrapport fra Riksantikvaren, november 2011.

Riksantikvaren (2012 a) *Fredete bygninger* [Internett]. Tilgjengelig

fra: <http://www.riksantikvaren.no/Norsk/Tema/Bygninger/Fredete_bygninger/> [Nedlastet 29. mars 2012]

Riksantikvaren (2012 b) *Ordforklaringer* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.riksantikvaren.no/?module=Articles;action=Article.publicShow;ID=111837>>
[Nedlastet 26. mars 2012].

Riksantikvaren (2012 c) *Florø* [Internett], Nasjonale kulturhistoriske bymiljøer. Tilgjengelig fra: <<http://nb.ra.no/nb/by.jsf?id=87>> [Nedlastet 21. mars 2012].

Riksantikvaren (2012 d) *Håndbok for lokal registrering*. Oslo, Riksantikvaren.

Russøy, T. (Tordis.Rossoy), 29. mars 2012. *Boligsituasjonen i Flora i dag*. E-post til I. Mjøse (ida.m.89@hotmail.com).

Røneid, L. (lars.roneid@vegvesen.no), 7. mars 2012. *Rv 5 Florø - Brandsøy*. E-post til I. Faller (ifaller@hotmail.com).

Saure, S., 27. september 2012. Intervju.

Sogn og Fjordane fylkeskommune, Fylkesarkivet. (2012) *Foto* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<

http://www.fylkesarkiv.no/foto/detalj?http://www.sffarkiv.no/sffbasar/default.asp?p=result&p_type=single&db=dbfoto&sql=sfffoto%20=%20%27SFFF-100227.206117%27> [Nedlastet 8. mars 2012].

Solberg, I. (2011) *Fra vern til verdiskaping - endring i bruk av kulturminner*. Masteroppgave,

Universitetet i Bergen.

Stavang, H. (1999) *Flora kulturhistorisk vegvisar*. 1. utg. Førde, Selja forlag.

StormGeo (2012) *Værvarsel for Florø, Flora i Sogn og Fjordane - Årsoversikt temperatur - Årsoversikt nedbør* [Internett]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.storm.no/vaer/flor%C3%B8/klima>> [Nedlastet 19.mars 2012].

Stortinget. (2012) *Biografi: Hjertenes, Dagfinn*. [Internett]. Tilgjengelig fra:

<[http://www.stortinget.no/no/Representanter-og-](http://www.stortinget.no/no/Representanter-og-komiteer/Representantene/Representantfordeling/Representant/?perid=DAHJ&tab=Biography)

[komiteer/Representantene/Representantfordeling/Representant/?perid=DAHJ&tab=Biography](http://www.stortinget.no/no/Representanter-og-komiteer/Representantene/Representantfordeling/Representant/?perid=DAHJ&tab=Biography)> [Nedlastet 2. mars 2012].

Torvanger, M. H. (2010 a) *Frå verkstad til verft*. Florø, Veteranforeningen v/Ankerløkken & STX Norway Florø AS.

Torvanger, M. H. (2010 b) Basen sin utvikling 1980-2010. *Nytt fra INC Gruppen*, nr. 2, s. 5.

Torvanger, M. H. (2011) Fjord Base desember 2011. *Nytt fra INC Gruppen*, nr. 2, s. 5.

Torvanger, M. H., 13. mars 2012. Intervju.

Vasskog, V., Drange, H., Nesje, A., Institutt for Geovitenskap, UiB/Bjerknessenteret for Klimaforskning (2009) *Havnivåstigning. Estimerer av framtidig havnivåstigning i norske kystkommuner*. Oslo, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

9.2 Figurer

1. Norgeskart (2012 a) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.norgeskart.no>> [3. mars 2012]. Grunnkart er hentet fra Statens Kartverk og bearbeidet av oss.

2. Barth, F. (2012 a) *Alternativ 1: Vest* [Kart] Asplan Viak, Visualisering områdeplan Florelandet nord.

3. Barth, F. (2012 b) *Alternativ 2: Øst* [Kart] Asplan Viak, Visualisering områdeplan Florelandet nord.

4. Havrånet, 2011. [Online fotografi]. Tilgjengelig fra:

<http://www.geocaching.com/seek/cache_details.aspx?guid=8618afe6-a4df-4297-ac92-6d5228f96192> [Nedlastet 14. mai 2012].

5. Bryggen, Norway, 2012. [Online fotografi]. Tilgjengelig fra:

<<http://www.wayfaring.info/2009/11/02/bryggen-norway/>> [Nedlastet 14. mai 2012].

6. Midt i det maritime (2011). [Online fotografi]. Tilgjengelig fra:

<<http://framtidfylket.no/sitefiles/site1/img/florosentrum12.jpg>> [Nedlastet dato: 20. mai 2012].

7. **Florø sentrum.** *Fra Livius Smitts gate mot sjøen*, 2012. [Online fotografi]. Tilgjengelig fra: <<http://nb.ra.no/nb/by.jsf?id=87>> [Nedlastet 21. mars 2012].
8. **Sildeflåten i hamn i februar 1956, 1956.** [Online fotografi]. Tilgjengelig fra: <http://www.hornearkivet.no/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=2> [Nedlastet 13. mai 2012].
9. **Stort sildekast vest i havet**, 2012. [Online fotografi]. Tilgjengelig fra: <http://www.hornearkivet.no/index.php?option=com_wrapper&view=wrapper&Itemid=2> [Nedlastet 13. mai 2012].
10. **Valderhaug, H. M.** (2011 a) *Botnastranda*. [Fotografi] INC Gruppen.
12. **Arkivfoto**, 2011. [Online fotografi]. Tilgjengelig fra: <http://g.api.no/obscura/pub/978x1200r/03630/1296917017000_Ovanfr__og_ned_Rot_3630935978x1200r.jpg> [Nedlastet 13. mai 2012].
13. **Norgeskart** (2012 b) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.norgeskart.no>> [3. mars 2012]. Grunnkart er hentet fra Statens Kartverk og bearbeidet av oss.
14. **Berggrunnskart** (2011) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>> [20. mars 2012]
15. **Bonitet** (2001) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://kilden.skogoglandskap.no/map/kilden/index.jsp?theme=LANDSKAP>> [20. mars 2012]
18. **Kulturminnesøk** (2009) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.kulturminnesok.no/>> [24. mars 2012]
20. **Historiske foto frå sildefisket, bilde 10**, 2008. [Online fotografi]. Tilgjengelig fra: <<http://www.firdaposten.no/bildesamlingar/article3277851.ece?start=9>> [Nedlastet 22. mars 2012].
21. **Stavang, H.** (1999) *Johanna og Karl Hopen (...)* [Fotografi]. Flora kulturhistorisk vegvisar. 1. utg. Førde, Selja forlag.
24. **Valderhaug, H. M.** (2011 b) *Oljebasen i Florø*. [Fotografi] INC Gruppen.
25. **Norgeskart** (2012 c) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.norgeskart.no>> [3. mars 2012]. Grunnkart er hentet fra Statens Kartverk og bearbeidet av oss.
26. **Berggrunnskart** (2011) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://geo.ngu.no/kart/berggrunn/>> [20. mars 2012]
27. **Bonitet** (2001) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://kilden.skogoglandskap.no/map/kilden/index.jsp?theme=LANDSKAP>> [20. mars 2012]

28. Kulturminnesøk (2009) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.kulturminnesok.no/>> [24. mars 2012]

29. Norgeskart (2012 d) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.norgeskart.no>> [3. mars 2012]. Grunnkart er hentet fra Statens Kartverk og bearbeidet av oss.

34. Norgeskart (2012 e) [Online kart]. Tilgjengelig fra: <<http://www.norgeskart.no>> [3. mars 2012]. Grunnkart er hentet fra Statens Kartverk og bearbeidet av oss.

10 Vedlegg

10.1 Konsekvensutredning - industritiltak

Verdivurdering Rota

Miljø- og samfunnsverdier	Lokal	Regional	Nasjonal	Merkander
Naturverdier	**			Overvintringsområde sjøfugl.
Landskap	***			Uberørt kystlandskap ved by.
Kulturminne	**			Kulturhistorisk kildeverdi.
Rekreasjon, friluftsliv	*			Lite brukt.
Barn og unge	*			Lite brukt.
Primærnæringer	-			Ingen uthenting av naturressurser.

Sjekkliste konsekvensutredning Rota

Skala -3 (store, negative konsekvenser) via 0 (nøytralt) til +3 (store, positive konsekvenser)

Konsekvenser av industritiltak for	Konsekvensgrad	Kommentar
Landbruk og kulturlandskap		
• Kulturhistoriske verdier	-1	Kulturminner uten stor verdi kan bli visuelt påvirket eller gå tapt.
• Jordvern	0	Ingen dyrket mark.
• Primærnæring	0	Ingen primærnæring.
Natur		

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

• Miljø- og naturressurser	0	Skogareal på 100 daa hvor det ikke er uthenting av materiale.
• Biologisk mangfold og naturverdier	-1	Fuglehabitat, vinterbeite for sjøfugl. Hegrekoloni i nærheten.
• Geologiske forhold	0	Diorittisk/granittisk gneis og konglomerat/sedimentær breksje som er vanlig for dette området. Se analysen.
• Landskapsbilde	-2	Landskapsbildet mellom Florø sentrum, Rota og holmene endres.
Samfunn		
• Fritid og rekreasjon	-1	Lite brukt, noe kajakkpadling i sjøområdene rundt Rota og holmene.
• Barn og unge	0	Ingen særlige interesser
• Bomiljø	-1	Visuell påvirkning. Ingen vesentlig støy eller forurensing.
• Grøntstruktur	0	Det er ingen grøntstrukturarealer.
• Grunneierinteresser	0	Avhenger av plassering. Fjord Base eier tomt 27/23.
• Identitet	-2	Landemerke fra Florø sentrum. Historien om sildefisket og kystlandskapet er identitetsskapende.
• Næringsutvikling	-2	Begrenset areal.
Risiko		

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

• Flom	-	Ingen vassdrag.
• Ras	-	Ingen rasfare.
Trafikk		
• Sikkerhet	-	Krav om utredning.
Konsekvenser for industriltak av Risiko		
• Klimaendringer	-	Virkning av kjente prognoser for klimaendringer i Norge kan ha konsekvenser for industrien. Krav om videre utredning.
Infrastruktur		
• Vei, vann og avløp, elektrisk nett	-2	Ingen eksisterende infrastruktur. Krever omfattende investeringer og anlegg.

Verdivurdering Brandsøy

Miljø- og samfunnsverdier	Lokal	Regional	Nasjonal	Merkander
Naturverdier	**			Skog av særs høy bonitet.
Kulturminne	***			SEFRAK-registrerte bygninger med historisk kildeverdi.
Landskap	*			Ingen merknader.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Rekreasjon, friluftsliv		*		Hestesenter, golfbane og badeplass.
Barn og unge	***			Hestesenter, golfbane og badeplass.
Primærnæringer	*			Liten slåttemark og steinuttak.

Sjekkliste konsekvensutredning Brandsøy

Skala -3 (store, negative konsekvenser) via 0 (nøytralt) til +3 (store, positive konsekvenser)

	Konsekvens-grad	Kommentar
Konsekvenser av industriltak for		
Landbruk og kulturlandskap		
• Kulturhistoriske verdier	-1	Kan få noe konsekvens for opplevelsen av kulturminnene og kulturmiljøet som vil ligge under 0,5 km unna inngrepet, men de vil ikke gå tapt.
• Jordvern	0	Ingen dyrket mark vil gå tapt.
• Primærnæring	0	Planteskolen og den lille slåttemarken vil ikke bli direkte berørt av inngrepet.
Natur		
• Miljø- og naturressurser	0	Skogareal på 200 daa hvor det et mindre uttak av materiale vil gå tapt.
• Biologisk mangfold og naturverdier	-1	Forsøksfeltet med svartorskog i forbindelse med planteskolen vil ikke bli direkte berørt. Skog av særs høy bonitet vil gå tapt.
• Geologiske forhold	0	Diorittisk/granittisk gneis som er vanlig for dette området.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

<ul style="list-style-type: none"> • Landskapsbilde 	-1	Utbygging vil kun påvirke det nordvestlige landskapsrommet.
Samfunn		
<ul style="list-style-type: none"> • Fritid og rekreasjon 	-2	Badeområdet, MC-klubben og hestesenteret vil forsvinne. Opplevelsesverdien av golfbanen og planteskolen kan endres.
<ul style="list-style-type: none"> • Barn og unge 	-2	Hestesenteret vil gå tapt.
<ul style="list-style-type: none"> • Bomiljø 	-1	Boliger i Brandsøysundet, sørvest for området. Industrien gir ikke vesentlig støy eller forurensning.
<ul style="list-style-type: none"> • Grøntstruktur 	0	Det er ingen grøntstrukturarealer som vil bli direkte berørt.
<ul style="list-style-type: none"> • Grunneierinteresser 	-2	Grunneier er negativ til utbygging.
<ul style="list-style-type: none"> • Identitet 	-1	Planteskolen er viktig for identitet og kan bli påvirket visuelt av industrien.
<ul style="list-style-type: none"> • Næringsutvikling 	+2	Gode muligheter for videre geografisk utviding av industriområder. Negativt at hestesenteret må flytte og at planteskolen kan bli påvirket.
Risiko		
<ul style="list-style-type: none"> • Flom 	-	Ingen vassdrag.
<ul style="list-style-type: none"> • Ras 	-	Ligger i utløpssone for snøskred og steinsprang. Potensiell fare for skred. Krav om videre utredning.
Trafikk		

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

<ul style="list-style-type: none"> • Sikkerhet 	-	Krav om utredning
Konsekvenser for industriltak av		
Risiko		
<ul style="list-style-type: none"> • Klimaendringer 	-	Virkning av kjente prognoser for klimaendringer i Norge vil ikke ha konsekvenser for industrien. Krav om videre utredning.
Infrastruktur		
<ul style="list-style-type: none"> • Vei, vann og avløp, elektrisk nett 	+2	Eksisterende infrastruktur. Krav om videre utredning av kapasitet.

10.2 Rapport fra kulturhistorisk registrering

Rapport fra
kulturhistorisk registrering
- nyere tids kulturminner på Rota, Brandsøy og
Helenaholmen, Flora kommune

Kommune:	Flora
Gardsnamn:	-
Gbnr:	Rota: 27/24, 27/395, 27/4, 27/163, 27/23, 27/97, 27/20, 27/45 Helena: 27/3, 27/28 Brandsøy: 18/15, 18/1
Tiltakshavar:	Flora kommune ved Anders Espeset
Adresse:	-
Registrering utført:	09.08.11, 27.09.11
Rapport utført:	21.11.11
Dagsverk i felt:	6
Dagsverk, etterarbeid:	9
Registreringa utført av:	Kristine Sande, Ingeborg Faller og Ida Mjøs

BAKGRUNN FOR REGISTRERINGEN

I forbindelse med plan om utviding av oljeindustrien/næringen kreves utarbeiding av reguleringsplan/arealplan. Flere alternativer skal vurderes, og i denne prosessen skal nyere tids kulturminner kartlegges og vurderes. Registrering av nyere tids kulturminner på Rota, Brandsøy og Helenaholmen er bakgrunn for denne rapporten.

SAMMENDRAG

Funne som ble gjort på Rota var i hovedsak rester etter grunnmurer og sildeindustrien. Funnene har ingen nasjonal verdi, men har en betydning for identiteten til lokalsamfunnet. På Helenaholmen og Brandsøy er det heller ikke gjort noen funn av nasjonal verdi. På Brandsøy står det flere bygninger fra slutten av 1700-tallet til 1800-tallet, disse er av regional og lokal verdi.

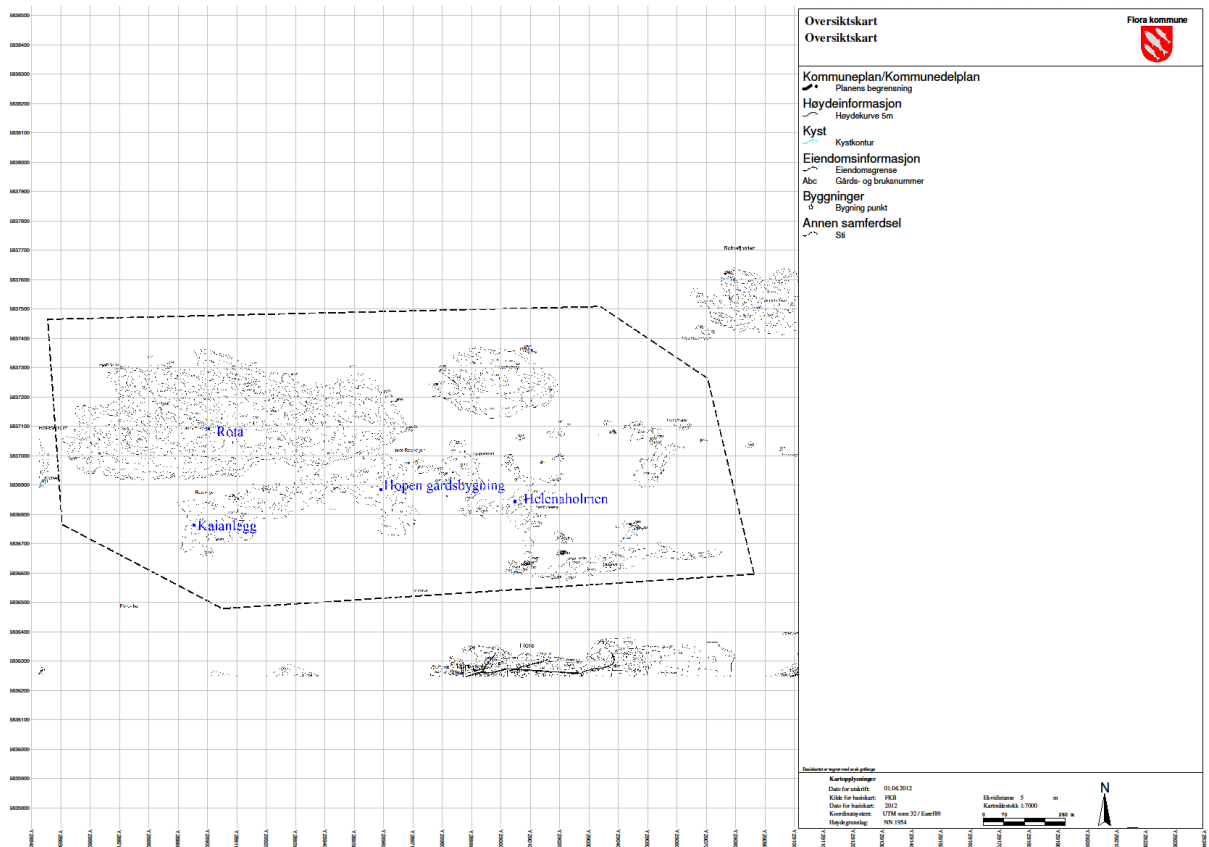
OMRÅDENE

Rota

Øyen ligger nord for Florø sentrum i Flora kommune, Sogn og Fjordane. Det er ingen fastboende, men en fritidsbolig som er i bruk. Ellers er det lite ferdsel på øyen. En topp på 44 meter over havet utgjør den nordlige delen av øyen, mens den sørlige delen består hovedsakelig av et flatt, men tuete landskap. Vegetasjonen består i hovedsak av lyng og bregnearter. Det er også mange innslag av hageplanter. I tillegg er det også tett skog av gran i de vestlig områdene av øyen.

Helenaholmen

Holmen ligger øst for Rota, i Flora kommune, Sogn og Fjordane. Det er ingen fastboende, men det er et feriehus på holmen, samt et småbruk. Området er relativt flatt med små høydeforskjeller. Noe gran er plantet vest for bygningene. Den øvrige vegetasjonen er preget av beite, med einer, lyng og gressarter. Holmen blir beitet av omtrent ti villsau.

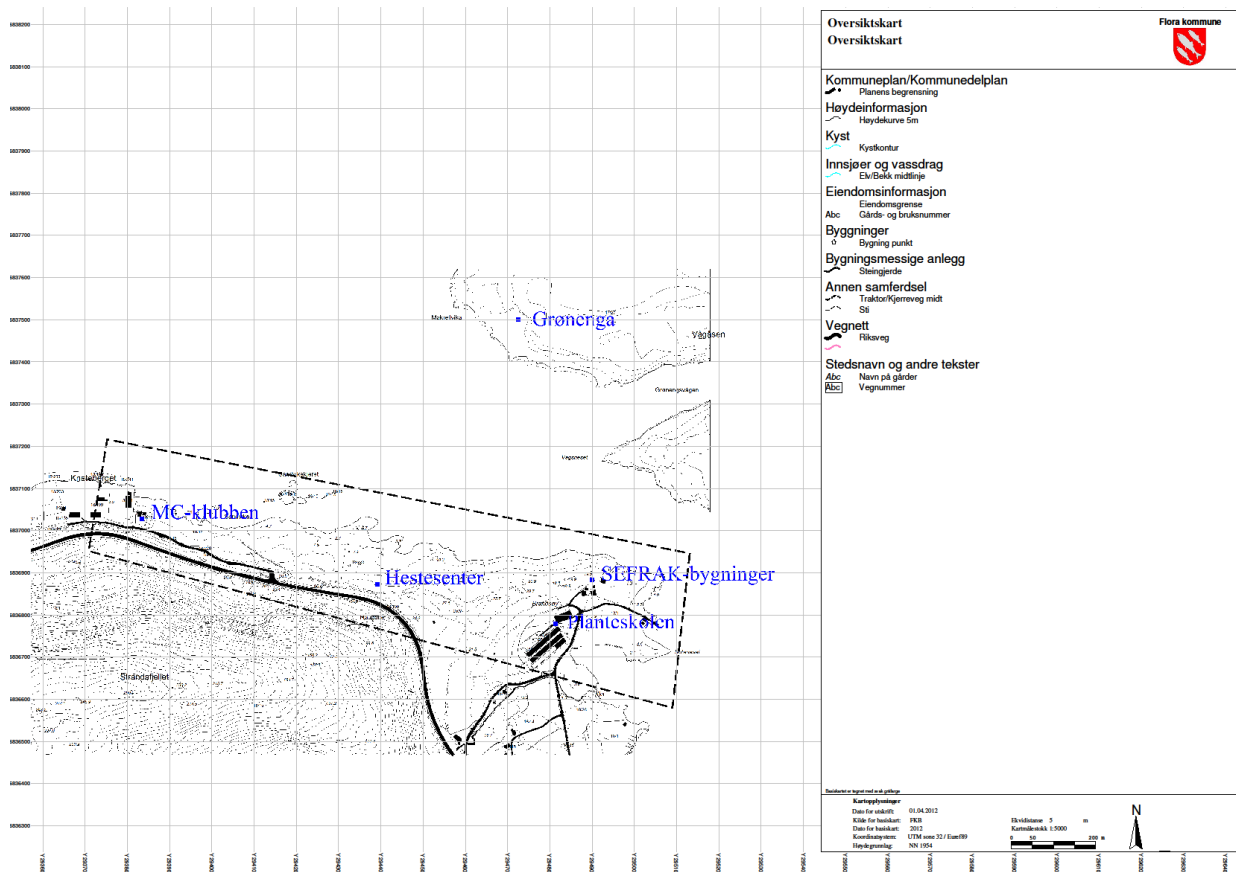

Figur 4 - Områdeavgrensning Rota og Helenaholmen

Brandsøy

På Brandsøy er et avgrenset område undersøkt (se fig. 2). Området ligger i skrånende terreng ved nordøst på Brandsøy i Flora kommune, Sogn og Fjordane. På Brandsøy er det i dag et hestesenter og en planteskole med tilhørende golfbane. Ved siden av planteskolen er det et tun med eldre hus. Høyeste punkt er 23 meter over havet. Skogen i området består stort sett av tett blandingsskog. Det er skjøtslede områder rundt planteskolen og hestesenteret. I vinterhalvåret er det ingen fastboende innenfor det undersøkte området.

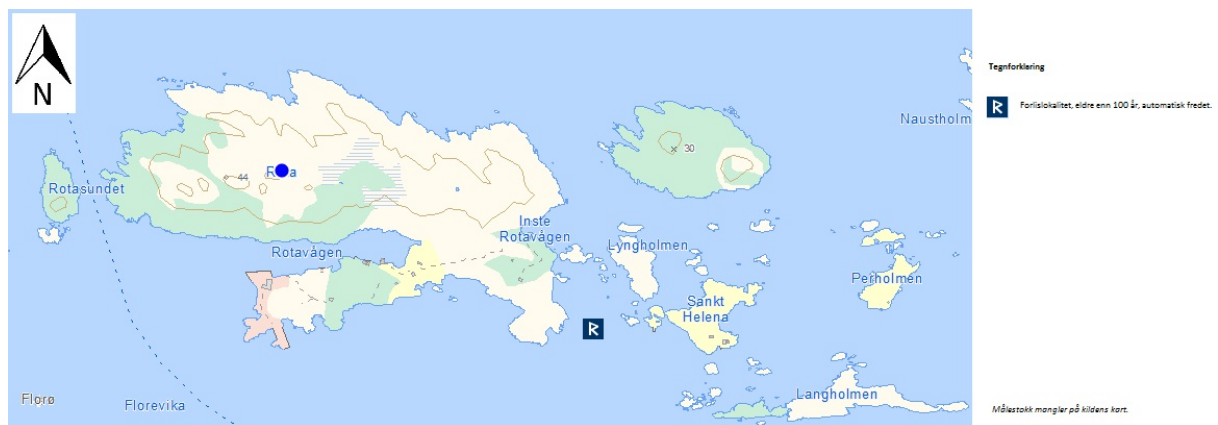
Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Figur 5 - Områdeavgrønsing Brandsøy

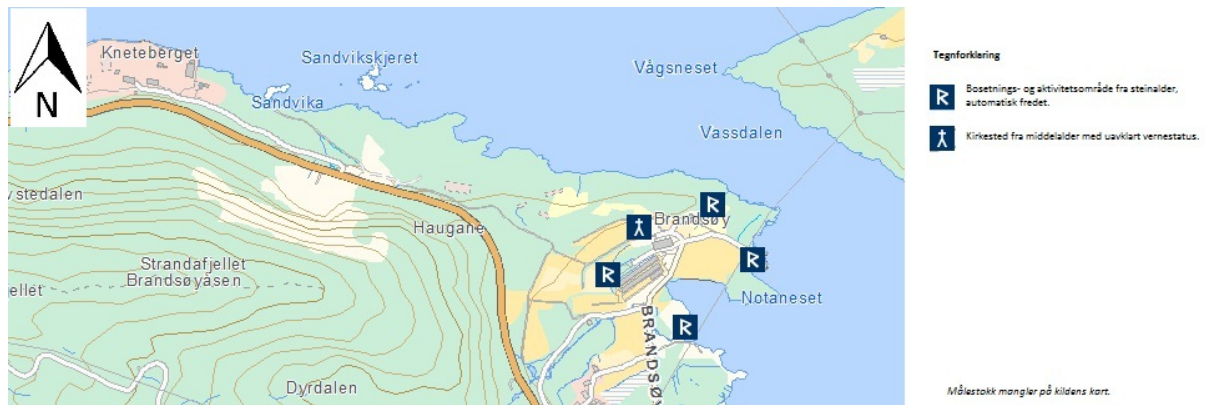
Tidligere registrerte nyere tids kulturminner på Rota, Brandsøy og Helenaholmen

Det er noen eldre bygninger som er SEFRÅK registrert, disse har vi ikke tatt med i våre registreringer. Bygningene er i god forfatning, men ikke av særegen kvalitet. Det er også registrert et kirkested på Brandsøy. Det lå tidligere en kirke her som også er registrert i kulturminnedatabasen til Riksantikvaren, men det er ikke mulig å finne spor etter den. Nøyaktig lokalitet er heller ikke kjent.

Figur 6 Allerede registrerte kulturminner Rota og Helenaholmen (www.kulturminnesok.no)

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Figur 7 Allerede registrerte kulturminner Brandsøy (www.kulturminnesok.no)

STRATEGI OG METODE

Registreringene er utført 09.08.11 og 27.09.11 av Kristine Sande, Ingeborg Fallert og Ida Mjøs. Anders Espeset er kontaktperson i kommunen. Svein Saure og Harald Stavang har bidratt med lokalkunnskap.

Det er tatt utgangspunkt i veileder for kulturminneregistrering fra Riksantikvaren. I feltarbeidet er det fotodokumentert, hentet GPS-koordinater, målt avstander og størrelser ved hjelp av målebånd, tegnet, samt fylt ut registreringskjemaer utarbeidet av Riksantikvaren.

UNDERSØKELSEN

I denne delen er hvert enkeltminne omtalt og tilstandsvurdert. Vi har brukt en skala fra 1-5, hvorav 1 = svært dårlig tilstand, 2 = dårlig tilstand, 3 = middels tilstand, 4 = god tilstand og 5 = svært god tilstand.

I tillegg er lokalitetene verdivurdert som helhet. Veileder fra Sogn og Fjordane fylkeskommune er brukt. Vi har brukt en skala fra 1-5, hvorav 1 = ingen verdi, 2 = liten verdi, 3 = middels verdi, 4 = stor verdi og 5 = svært stor verdi.

Følgende faktorer er tatt hensyn til:

Identitetsverdi, tilhørighet

Symbolverdi

Historisk kildeverdi

Alder

Autentisitet, reparasjoner endringer

Representativitet – sjeldenhet

Variasjon – homogenitet

Miljøverdi

Pedagogisk verdi

Skjønnhetsverdi, kunstnerisk verdi

Bruksverdi

Lokalitet 1, Hopen gårdsbygning

Lokaliteten ligger sørøst på Rota og har tre enkeltminner. Det er et forlatt gårdstun som er knytta til tidligere jordbruksdrift, og er i gjengroingsfase.

1.1 Hopen gårdsbygning

Nedbrent tidligere bolig eller driftsbygning. Ca. 2 meter høy grunnmur av betong, med rester av nedbrent treverk. Delvis gjengrodd innenfor grunnmur, med omtrent 3-4 meter høye trær. Rester av mursteinpipe som falt under brannen. Trapp som leder til inngang på nordsiden av bygningen, inngang bygget opp av natursteinmur. Rester av nyere tids takstein ligger strødd rundt. På østsiden er det jevnet ut med stein ca. 1,5 meter utfra grunnmuren.

Tilstandsvurdering: 3

1.2 Mur

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Steinmur som er 50-70 cm høy og 16 meter lang. Strekker seg gjennom tidligere beitemarksområde.

Tilstandsvurdering: 4

1.3 Vannhull

Avrundet vannhull uten oppmuring. 1,0 x 1,5 meter, ca. 30 cm dypt. Er noe forsøplet.

Tilstandsvurdering: 4

Verdivurdering av lokalitet 1:

2 - historisk kildeverdi

Lokalitet 2, Hopen sjøbu

Lokaliteten ligger øst på Rota i en trang bukt, ca. 15 meter fra stranden. Den består av ett enkeltminne.

2.1 Hopen sjøbu

Grunnmur av 8 steiner på omtrentlig 70 x 40 x 25 cm. To vegger i 90 ° vinkel mot bergvegg. Muren er ufullstendig og i ferd med å bli gjengrodd.

Tilstandsvurdering: 3

Verdivurdering av lokalitet 2:

2 - noe historisk verdi

Lokalitet 3, Steinuttak

Lokaliteten ligger ytterst på sørøstre Rotaneset. Den består av ett enkeltminne.

3.1 Steinuttak

Sprengt ut stein i bergsiden, noe utfylling i sjøen av stein.

Tilstandsvurdering: 4

Verdivurdering av lokalitet 3:

1

Lokalitet 4, Hus med gjengrodd hagemark

Lokaliteten ligger sør på Rota og er sørvendt. Den består av fire enkeltminner.

4.1 Hus

Hus med to etasjer i tillegg til en kjeller. Hvitmalt liggende panel med skiferhelletak. Noe oppusset i nyere tid. Det er dårlig vedlikehold av hus og hage. Hagen er i ferd med å gro igjen.

Tilstandsvurdering: 4

4.2 Fjøs

Fjøs i en etasje bygd opp av panel og blikkvegger med blikktak. Det er forfallent og panelet er i ferd med å falle av.

Tilstandsvurdering: 2

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

4.3 Gjerdestolper

Fem spredte gjerdestolper i rekke fra nord mot sør. Rester av piggtrådgjerde. Det er ikke lenger brukt som gjerde og er noe råtnet og forfalt.

Tilstandsvurdering: 2

4.4 Brønn

Brønn, 3 x 3 meter med lokk av tre. Sikret i nyere tid med gjerde på grunn av råtnet tredekke.

Tilstandsvurdering: 3

Verdivurdering av lokalitet 4:

2 - historisk kildeverdi

Lokalitet 5, Murer i strandsonen

Ligger sør på Rota i strandsonen og består av ett enkeltminne.

5.1 Murer

Fire steinmurer i strandsonen, delvis under vann. De er av varierende størrelse.

Tilstandsvurdering: 3

Verdivurdering av lokalitet 5:

1

Lokalitet 6, Saltebu

Lokaliteten ligger midt på Rota og er nordvendt. Det ligger innerst i en trang vik. Lokaliteten består av to enkeltminner.

6.1 Saltebu

Saltebuen er bygd opp av trepanel og blikktak. En stor dør vender mot sjøen og en mindre dør mot øst. Den er bygget opp på murer og påler av stein. Den er ikke vedlikeholdt og er i ferd med å forfalle.

Tilstandsvurdering: 4

6.2 Trapp

Trappen ligger fire meter øst for saltingsboden, og består av tre trinn av betong. Den er noe mosegrodd.

Tilstandsvurdering: 5

Verdivurdering av lokalitet 6:

3 - historisk kildeverdi, er autentisk, pedagogisk og har skjønnsverdi

Lokalitet 7, Branntomt

Lokaliteten ligger ca. midt på det sørvestre neset på Rota, sør for Rotavågen. Lokaliteten ligger i tett granskog, ca. 10 meter over havet rundt 10-20 meter fra sjøkanten. Lokaliteten består av en gjengroende eng og skog.

7.1 Branntomt

Delvis forfallen grunnmur med tydelige rester etter brann, ligger i nord i engen. Muren består av betong og innmurt stein. Høyden varierer etter terrenget, fra ca. 50 cm høy på nordsiden til nærmere 2 meter høy på sørsiden. Nedbrente tømmerstokker og rester etter innbo ligger utover.

Tilstandsvurdering: 2

7.2 Utedo

Klassisk utedo, i skogen nordvest for grunnmuren. Et tre har falt over utedoen.

Tilstandsvurdering: 3

7.3 Vei fra branntomt til sjø

Veifar som fører fra grunnmuren og ned til sjøkanten. Fra nord til sør. Noen steder er steiner synlige, noen steder kun halvveis gjengrodd sti.

Tilstandsvurdering: 2

Verdivurdering av lokalitet 7:

2 - historisk kildeverdi

Lokalitet 8, Sjøbu

Lokaliteten ligger i sjøkanten i Rotavågen. Lokaliteten ligger ca. midt i vågen.

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

8.1 Sjøbu

Minnet består av to sammensatte sjøbuer. Veggene består av bølgeblikk og tre, taket består av bølgeblikk. Det østre huset er grønt og rødt, det vestre huset har vært rødt. Buene er forfalne.

Tilstandsvurdering: 2

Verdivurdering av lokalitet 8:

1

Lokalitet 9, Skur i skog

Lokaliteten ligger i tett skog øst for branntomten, vendt mot Florø. Vegetasjonen rundt bærer preg av beite eller slått.

9.1 Skur i skog

Forfallent skur med oljetønner i. Måler ca. 3 x 5 meter. Består av blikk og tre.

Tilstandsvurdering: 1

Verdivurdering av lokalitet 9:

1

Lokalitet 10, Strandsoneaktivitet

Lokaliteten ligger i strandsonen sørvest på neset på Rota, vendt mot Florø. Stort sett består området av svaberg, rullestein og gress.

10.1 Betongkjegler

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Minnet består av seks kjepler i betong som er intakte, og en sirkelformet betongkonstruksjon med trapp som er delvis nedrast. Spor etter signalmast, minesperringer eller luftvernkanoner fra andre verdenskrig.

Tilstandsvurdering: 4

Verdivurdering av lokalitet 10:

2 – historisk kildeverdi

Lokalitet 11, Kaianlegg

Lokaliteten ligger vest for lokalitet 10, og vender mot Florø. Lokaliteten ligger i strandsonen.

11.1 Stor kai

En kai på utfylling i sjøen, bygget opp av stein og belagt med betong. Ca. 70 meter lang og 20 meter bred. Betongvegger etter en bygning som trolig har brent ytterst på kaien. Store mengder spiker ligger på kaien. Betongbelegget er noe oppsprukket.

Tilstandsvurdering: 4

11.2 Båtsveiv

Båtsveiv med tilhørende skinner ned i sjøen, retning sørøst-nordvest. Sveiven er rusten, og skinnene er delvis ødelagt. Er plassert på kaien.

Tilstandsvurdering: 3

Verdivurdering av lokalitet 11:

2 - historisk kildeverdi

Lokalitet 12, Høyde over kaianlegg

Lokaliteten ligger på en høyde rundt 10 meter over og nord for lokalitet 11. Vegetasjonen består stort sett av lyng- og bregnearter.

12.1 Betongmurer

Minnet består av tre parallelle murer i betong. De er ca. 5 meter lange, og mellom 40 cm og 1 meter høye. Bredden er på ca. 30 cm. Murene er intakte, har vært brukt til å lagre oljetønner.

Tilstandsvurdering: 4

Verdivurdering av lokalitet 12:

1

Lokalitet 13, Uryddig steinmur

Lokaliteten ligger i en kløft i berget som går fra kaianlegget i sør og nord mot Rotavågen. Lokaliteten bærer preg av sprenging. Vegetasjonen består av gress- og lyngarter.

13.1 Uryddig steinmur

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Stein lagt i sirkelformet formasjon, opp mot bergveggen vest for kløften. Inntakt. Bruk ukjent.
Tilstandsvurdering: 3

Verdivurdering av lokalitet 13:

1

Lokalitet 14, Ytterst på neset

Lokaliteten består av en kai. Den ligger på den nordvestre tuppen av neset på Rota, vendt mot Rotavågen.

14.1 Storekaia i vest

Kai bygget opp av stein og belagt med betong. Hull og sprekker i betongen. Grusbelagt noen steder. Størrelse – se GPS-koordinater.

Tilstandsvurdering: 3

Verdivurdering av lokalitet 14:

3 - historisk kildeverdi

Lokalitet 15, Bregneskog

Lokaliteten ligger mellom fritidshuset som er i bruk og strandsonen i vest i en sørvendt skråning. Vegetasjonen består stort sett av bregner og området er tuete.

15.1 Tre i stua

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Minnet består av steinmurer som er ca. 1,5 meter høye i sør og bygges inn i bakken mot nord. Nedraste trestokker ligger oppå muren. Muren måler ca. 10 x 5 meter.

Tilstandsvurdering: 2

Verdivurdering av lokalitet 15:

1

Lokalitet 16, Grunnmur i tett skog

Lokaliteten ligger sør på Rota i en sørvendt skråning, sør for det brente gamle hjemmet. Området ligger i et myr/tett granskog miljø. Lokaliteten består av i alt 1 enkeltminne.

16.1 Grunnmur i tett skog

Ruiner etter en bygning bestående av betong og stein. Den består av i alt fire vegger som er 30 cm – 2 meter høye, og en døråpning som vender mot sør. Det er noe utrasing og gjengroende, ellers er tilstanden god.

Tilstandsvurdering: 4

Verdivurdering av lokalitet 16:

2 - litt skjønnhetsverdi

Lokalitet 17, Gårdsbruk

Lokaliteten består av i alt 2 enkeltminner som kan knyttes til gårdsbruk og beite. Lokaliteten ligger midt på Helenaholmen.

17.1 Langt hus med blå dør

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Bygning bestående av blikkvegg i nord og øst, skur og trevegg i sør og murvegg i vest. Bygningen ligger sør for minne 17.2. Bygningen måler ca. 12 x 6 meter, med tak av bølgeblikk. Minnet ligger i gårds-/beitemiljø. Det er tydlige spor etter bruk til dyrehold i dag. Treverk er skadet, ellers er det noe mørkent og forfallent.
Tilstandsvurdering: 4

17.2 Rydningsrøys

En rydningsrøys fra tidligere, med steiner i en haug som er mosegrodd. Rydningsrøysen ligger i tilknytning til beitemark med einer, gress, lyng og mose. Enkeltminnet ligger i en vik øst på Helenaholmen, ca. ti meter fra sjøen.

Tilstandsvurdering: 2

Verdivurdering av lokalitet 17:

2 - bruksverdi og noe historisk kildeverdi

Lokalitet 18, Grunnmur på nes

Lokaliteten ligger på et nes øst på Helenaholmen, ca. 3 meter fra sjøen ved flo. Lokaliteten består av 1 enkeltminne.

18.1 Grunnmur på nes

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

En grunnmur av naturstein på ca. 3 x 2 meter, med mursteinrester som har rast utover. Enkeltminnet ligger i strandsonen.

Tilstandsvurdering: 1

Verdivurdering av lokalitet 18:

1

Lokalitet 19, Holmer vest for Helenaholmen

Lokaliteten ligger ved og på holmer vest for Helenaholmen. Lokaliteten består av i alt 4 enkeltminner.

19.1 Landgang, øst-vest

Landgangen ligger vest på Helenaholmen mellom Helenaholmen og en holme, i strandsonen/sjøkanten. Den er ca. 8 meter lang, 1,5 meter bred og oppmurt i betong med noe naturstein.

Tilstandsvurdering: 3

19.2 Seks betongmurer

Betongmurene ligger på det høyeste punkt på holmen vest for Helenaholmen i strandsonen. Det er i alt seks grunnmurer, fra ca. 30 cm – 1 meter høye, 40 cm brede og 2 meter lang. Har vært brukt til lagring av oljetønner.

Tilstandsvurdering: 4

19.3 Landgang nord-sør

Landgangen ligger mellom holmer sørvest for Helenaholmen, i strandsonen. Landgangen er ca. 11 meter x 1,5 meter og oppmurt i naturstein.

Tilstandsvurdering: 4

19.4 Holme med murflate

Murflaten ligger på en sørvendt holme vest for Helenaholmen i strandsonen. Det er en firearmet flate hvor flaten som vender nordsør er ca. 45 meter. Flaten som går fra øst til vest er ca. 15 meter. Flere utfyllinger i sjøen binder 2-3 holmer sammen. Murflaten har en sprekkete betongoverflate med noe gjengroing. Murflaten har også et båtfeste i øst.

Tilstandsvurdering: 2

Verdivurdering av lokalitet 19:

2 – historisk kildeverdi

Lokalitet 20, Østvendt nes

Lokaliteten ligger på et østvendt nes på Brandsøy og består av i alt 2 enkeltminner.

20.1 Vei til naust

Veien går fra øst til vest og fører til en kai og et naust. Den synlige delen er ca. 7 meter lang bestående av steinheller som er gjengrodd. Enkeltminnet hører til kulturmiljøet naust/fiske.

Tilstandsvurdering: 3

20.2 Naust

Naustet er ca. 11,5 x 5,5 meter og består av tre vegger og blikktak. Naustet er påstått å være det eldste huset i kommunen. Det er preget av påbygginger i ulike epoker med trerester fra ulike hus, naustet har også tydelige spor etter smie, hvorav brente trestokker indikerer dette. Noen utbedringer er gjort på taket i dag.

Tilstandsvurdering: 4

Verdivurdering av lokalitet 20:

3 - historisk verdi og alder trekker opp, men lite autentisitet trekker ned

Lokalitet 21, Murer i hagemark

Lokaliteten ligger øst på Brandsøy i en sørvendt skråning og består av 2 enkeltminner som ligger i tilknytning til hagemark og landbruk.

21.1 Veifar med gjengrodd mur

Veifaret ligger i en sørvendt skråning og går fra sørøst til nordvest med en lengde på ca. 30 meter. Muren er like lang med en høyde fra 10 cm til 50 cm, den er høyest i øst. Den består av naturstein og er noe gjengrodd.

Tilstandsvurdering: 2

21.2 Bakkemur

Bakkemuren ligger langs en grusvei og er ca. 40 meter lang og ca. 80 cm høy. Den går fra vest mot øst, består av naturstein og er delvis gjengrodd. Marken på oversiden av muren ble oppgravd på begynnelsen av 1900-tallet, hvor da gravrester med kister ble funnet. Dette har en mulig forbindelse med kirke som har stått på Brandsøy i tidligere tid. Tilstandsvurdering: 3

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Verdivurdering av lokalitet 21:

2 - historisk kildeverdi. Tilhørighet til SEFRAK-bygninger trekker opp.

**NYERE TIDS KULTURMINNER OG KULTURMILJØ PÅ ROTA,
HELENAHOLMEN OG BRANDSØY
- HELHETSVURDERING OG KONKLUSJON**

Rota

Det er 25 registrerte nyere tids kulturminner på Rota, noe som er mye i forhold til de andre stedene. Minnene er av ulik alder. De eldste fra rundt 1900 og frem til i dag.

Kulturminnene på Rota bærer preg av ulike typer aktivitet, fra landbruk til fiske. Noen av minnene kan knyttes til samme miljø. Sildefiske har satt størst preg på Rota, med saltingsbuer og kaianlegg. Rester av beite- og slåttemark vitner om dyrehold i tidligere tider.

De varierte kulturminnene og de sammensatte kulturmiljøene øker totalverdien. Minnene på Rota er av lokal verdi.

Helenaholmen

Det er sju registrerte nyere tids kulturminner på Helenaholmen. Nøyaktig alder er ukjent, men minnene er av nyere tid.

Kulturminnene på Helenaholmen vitner om landbruks- og fritidsaktivitet, samt annen ukjent bruk. Det er ingen tydelig sammenheng mellom kulturminnene, med tanke på bruk eller lokalitet.

Minnene er ikke unike for området, og har derfor ikke stor verdi. Minnene på Helenaholmen er av lokal verdi.

Brandsøy

Det er fire registrerte nyere tids kulturminner i delområdet på Brandsøy. Alle minnene ligger i samme kulturmiljø som de SEFRAK-registrerte bygningene i området. Kulturmiljøet i området er fra rundt 1700-tallet.

Kulturminnene på Brandsøy vitner om landbruk og fiske. Andre spor etter aktivitet i tidligere tid er borte grunnet gjenbruk av materialer.

Alene er de registrerte kulturminnene på Brandsøy av liten verdi, men satt i sammenheng med SEFRAK-bygningene øker verdien betraktelig. Minnene på Brandsøy er av lokal verdi.

VEDLEGG

Oversikt over kulturminner med koordinater

Minne,Namn,Koordinat Y, X

- 1.1,Hopen Gårdsbygning,6836884.903,289590.416
- 1.2,Mur,6836929.510,289629.189,
- 1.3,Vannhull,6836958.92,289603.23
- 2.1,Hopen Sjøbu,6837010.69,289567.99
- 3.1,Steinuttak,6836807.21,289700.33
- 4.1,Hus,6836873.662,289320.07
- 4.2,Fjøs,6836902.53,0289333.45
- 4.3,Gjerdestolper,6836890.70,289399.66
- 4.4,Brønn,6836905.04,289368.03
- 5.1,Murer,6836856.730,289376.134
- 6.1,Saltebu,6836898.989,289237.547
- 6.2,Trapp,6836893.60,289250.64
- 7.1,Branntomt,6836858.35,289228.31
- 7.2,Utedo,6836870.15,289216.29
- 7.3,Vei fra branntomt til sjø
- Punkt nord: 6836814.15,289231.01
- Punkt sør: 6836795.140,289242.78
- 8.1,Sjøbu,6836890.75,289195.81
- 9.1,Skur i skog,6836817.033,289184.332
- 10.1,Betongkjegler,6836718.38,289123.23
- 11.1,Stor kai,6836678.69,289011.48
- 11.2,Båtsveiv,6836726.58,288989.30
- 12.1,Betongmurer,6836737.637,288973.464
- 13.1,Uryddig steinmur 6836726.154,288958.384
- 14.1,Storekaia i vest
- Punkt 1: 6836787.153,288930.210
- Punkt 2: 6836839.414,288897.768
- Punkt 3: 6836849.189,288956.959
- Punkt 4: 6836797.397,288962.651
- 15.1,Tre i stua,6836776.68,289032.25
- 16.1,Grunnmur i tett skog,6836847.482,289278.099
- 17.1,Langt hus med blå dør,6836786.72,290087.58
- 17.2,Rydningrøys,6836851.61,290091.53
- 18.1,Grunnmur på nes,6836883.86,290173.25
- 19.1,Landgang øst-vest,6836831.69,289960.33
- 19.2,Seks betongmurer,6836832.40,289948.55
- 19.3,Landgang nord-sør,6836824.03,289933.27
- 19.4,Holme med murflate,6836805.58,289930.67
- 20.1,Vei til naust,6836807.574,294998.368

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

20.2,Naust,6836778.499,295049.674

21.1,Veifar med gjengrodd mur,6836833.538,294941.078

21.2,Bakkemur,6836816.547,294898.900

10.3 Konsekvensutredning - boligtiltak

Helhetlig verdivurdering av delområdet Rota

Miljø- og samfunnsverdier	Lokal	Regional	Nasjonal	Merkander
Naturverdier	**			Overvintringsområde sjøfugl.
Landskap	***			Uberørt kystlandskap ved by.
Kulturminne	**			Kulturhistorisk kildeverdi.
Rekreasjon, friluftsliv	*			Lite brukt.
Barn og unge	*			Lite brukt.
Primærnæringer	-			Ingen uthenting av naturressurser.

Sjekkliste konsekvensutredning boligtiltak

Skala -3 (store, negative konsekvenser) via 0 (nøytralt) til +3 (store, positive konsekvenser)

Konsekvenser av boligtiltak for	Konsekvensgrad	Kommentar
Landbruk og kulturlandskap		
• Kulturhistoriske verdier	-1	Kulturminner uten stor verdi kan bli visuelt påvirket eller gå tapt. Kan føre til bedre oppsyn med kulturminnene.
• Jordvern	0	Ingen dyrket mark.
• Primærnærings	0	Ingen primærnærings.
Natur		
• Miljø- og naturressurser	0	Skogareal på 100 daa hvor det ikke er uthenting av materiale.
• Biologisk mangfold og naturverdier	-1	Fuglehabitat, vinterbeite for sjøfugl. Hegrekoloni i nærheten. Strandsone.
• Geologiske forhold	0	Diorittisk/granittisk gneis og konglomerat/sedimentær breksje som er vanlig for dette området. Se analysen.
• Landskapsbilde	-2	Utbygging i høyden vil påvirke landskapsbildet.
Samfunn		
• Fritid og rekreasjon	+2	Lite brukt, noe kajakkpadling. Kan føre til økt tilgjengelighet. Offentlig bruk av

Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

		strandsone.
• Barn og unge	0	Ingen særlige interesser
• Bomiljø	0	Ingen påvirkning til Florø sentrum.
• Grøntstruktur	0	Det er ingen grøntstrukturarealer.
• Grunneierinteresser	-1	Fjord Base eier tomt 27/23 og ønsker heller industriutbygging.
• Identitet	-1	Landemerke fra Florø sentrum. Historien om sildefisket og kystlandskapet er identitetsskapende.
Risiko		
• Flom	-	Ingen vassdrag.
• Ras	-	Ingen rasfare.
Trafikk		
• Sikkerhet	-	Krav om utredning.
Konsekvenser for boligtiltak av		
Risiko		
• Klimaendringer	-	Virkning av kjente prognoser for klimaendringer i Norge kan ha konsekvenser for boligområdet. Krav om videre utredning.
Infrastruktur		
• Vei, vann og avløp, elektrisk nett	-2	Et boligområde er avhengig av infrastruktur.

10.4 Sjekkliste risiko- og sårbarhetsanalyse - boligtiltak

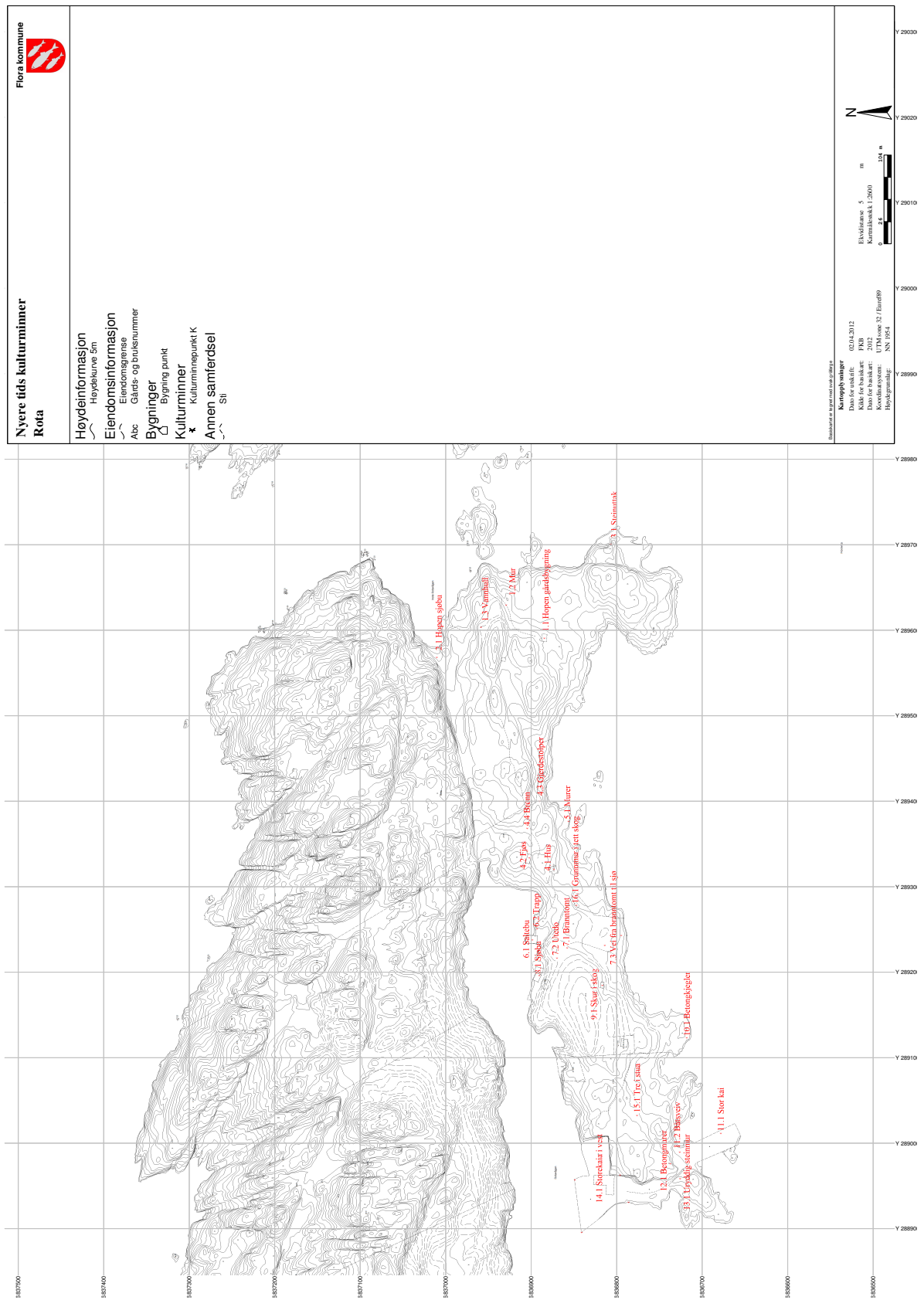
Sjekkliste ROS-analyse utarbeidet av Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap

Naturrisiko	Aktuelt å utrede?
Skred/ras/ustabil grunn (Snø, is, stein, leire, jord, fjell)	Nei
Flom i vassdrag	Nei
Stormflo	Nei
Vind-/ekstremnedbør	Ja
Skog/lyngbrann	Ja
Radon	Ja
Virksomhetsrisiko	
Virksomheter med fare for brann eller eksplosjon	Nei
Virksomheter med fare for kjemikalieutslipp eller annen akutt forurensing	Nei
Transport av farlig gods	Nei
Avfallsområder/deponier/forurenset grunn	Nei
Dambruddsberegning	Nei
Elektromagnetiske felt	Nei
Trafikkfare	Nei
Skipsfart	Nei
Spesiell fare for terror eller kriminalitet	Nei
Sårbare objekter	
Natur	Ja
Helse- og omsorgsinstitusjoner	Nei
Kulturminner	Ja
Viktige offentlige bygninger	Nei
Trafikk-knutepunkt	Nei
El-forsyning	Nei

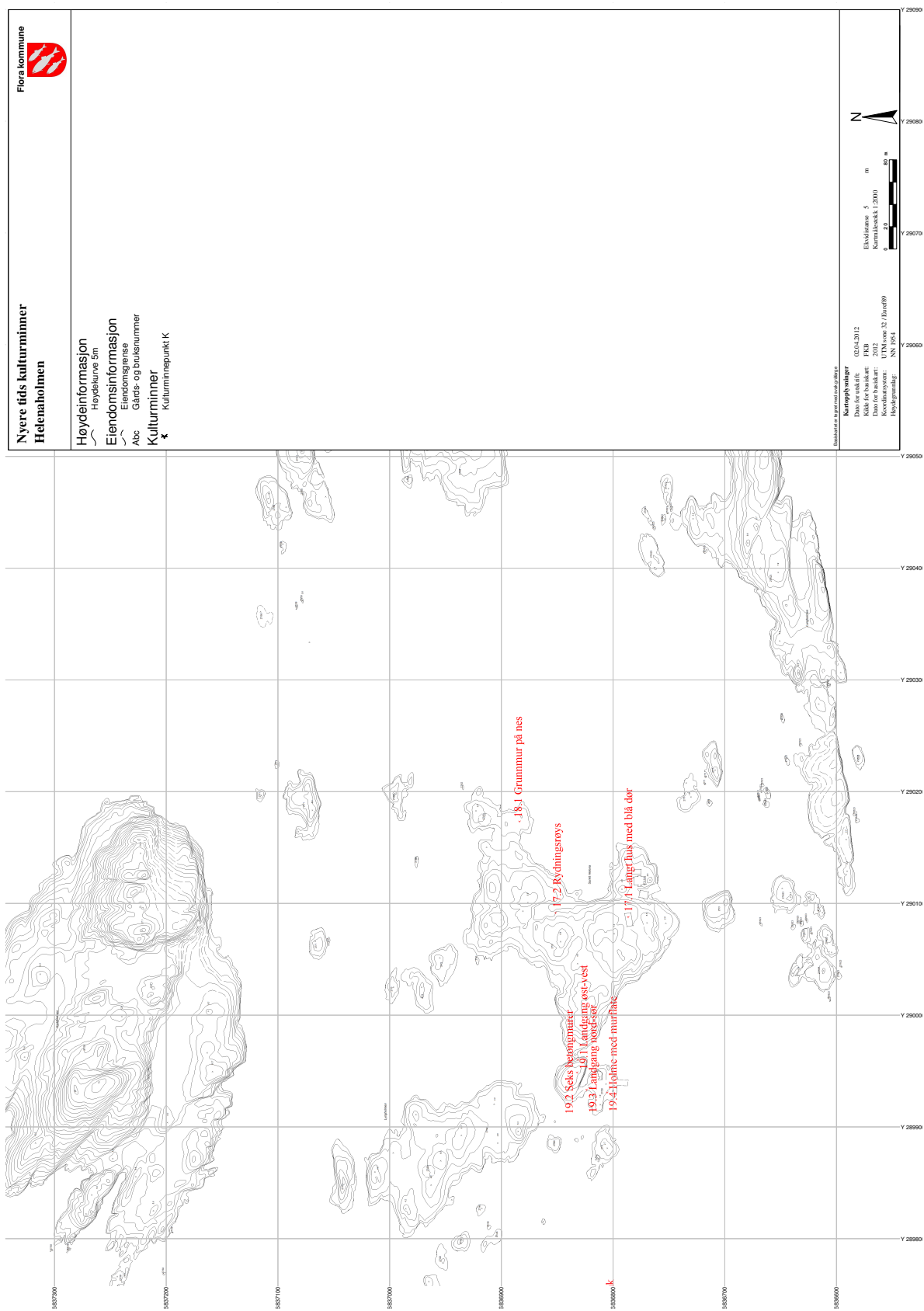
Kulturminneforvaltning i arealplanlegging

Tunneler, broer	Nei
Hovednett, gass	Nei
Drikkevannsforsyning	Nei
Avløp	Nei
Informasjons- og kommunikasjonsinstallasjoner	Nei

10.5 Kulturminnekart - Rota

10.6 Kulturminnekart - Helenaholmen

10.7 Kulturminnekart - Brandsøy

10.8 Plankart - Detaljreguleringsplan for Rota